

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Analýza regionálních disparit středního odborného vzdělávání ve vazbě na trh práce NUTS II Moravskoslezsko

Pro Svaz průmyslu a dopravy ČR zpracovalo

Asistenční centrum, a.s. v rámci realizace projektu

Udržitelnost sociálního dialogu v ČR - rozvoj kvality služeb zástupců zaměstnavatelů

leden 2012

OBSAH

ÚVOD	3
1 STŘEDNÍ ODBORNÉ VZDĚLÁVÁNÍ V KRAJI.....	5
1.1 Základní popis středního školství	5
1.1.1 <i>Základní přehled o síti středních škol v kraji .....</i>	<i>6</i>
1.2 Demografický vývoj	8
1.3 Počty žáků ve středních školách	11
1.3.1 <i>Nově přijatí žáci .....</i>	<i>11</i>
1.3.2 <i>Absolventi v kraji .....</i>	<i>14</i>
2 TRH PRÁCE V ČR	17
3 TRH PRÁCE V KRAJI.....	19
3.1 Silné stránky regionu	19
3.2 Slabé stránky regionu	20
3.3 Zastoupení profesních tříd v Moravskoslezském kraji.....	21
3.4 Zaměstnanost ve vybraných odvětvích.....	22
3.5 Nezaměstnanost v kraji.....	26
3.6 Volná pracovní místa	27
3.7 Nezaměstnanost čerstvých absolventů v krajském pohledu.....	27
4 IDENTIFIKACE DISPARIT A NÁVRHY JEJICH ELIMINACE.....	32
4.1 Srovnání nezaměstnanosti absolventů s nabídkou volných pracovních míst na trhu práce v kraji	36
5 ZDROJE.....	39
6 SEZNAM TABULEK	40
7 SEZNAM GRAFŮ.....	41

ÚVOD

Analýza regionálních disparit středního odborného vzdělávání ve vazbě na trh práce NUTS II Moravskoslezsko (dále jen „Analýza disparit“) se spolu se sedmi analýzami zpracovanými za další regiony NUTS II a souhrnnou analýzou zpracovanou za Českou republiku soustřeďuje na rozbor stávajícího stavu středního odborného vzdělávání ve vztahu k potřebám trhu práce.

Jak název materiálu napovídá, jeho primárním cílem je identifikace „disparit“, tedy rozdílů, nesouladů mezi středním odborným vzděláváním v příslušném regionu, resp. jeho oborovou strukturou a produkcí absolventů všech typů a stupňů středoškolského studia, a potřebami místního trhu práce, které jsou reprezentovány prioritně poptávkou zaměstnavatelů po zaměstnancích, resp. nabídkou volných pracovních míst. Smyslem materiálu je poskytnout Svazu průmyslu a dopravy ČR vhodnou informační podporu pro navrhování adekvátních opatření týkajících se středního odborného vzdělávání a vzdělávacích politik, argumentaci v rámci jednání tripartity a připomínkování legislativních úprav.

Primárními informačními zdroji pro zpracování této analýzy byly veřejně dostupné analytické a strategické dokumenty a statistiky – a to jak na krajské, tak celorepublikové úrovni. S ohledem na existenci celé řady relevantních aktuálních analytických a statistických zdrojů nebyla v rámci přípravy zpracovávání analýzy disparit realizována doplňková dotazníková šetření. S cílem získat ucelený obraz o stávajícím stavu středního odborného vzdělávání a trhu práce v regionu proběhla v NUTS II Střední Čechy jednorázová konzultační akce, které se zúčastnili zástupci krajských odborů školství a zástupci zaměstnavatelů. Výstupy z této konzultační akce byly využity mj. pro identifikaci vhodných opatření, která by měla být realizována s cílem eliminovat zjištěné regionální disparity.

Analýza disparit je vnitřně rozčleněna na samostatný rozbor situace v Moravskoslezském kraji, který tvoří NUTS II Moravskoslezsko. Členění analýzy do konkrétních kapitol je pak následující:

1. **Střední odborné vzdělávání v kraji** – přináší informace o dosavadním vývoji a stávající situaci středního odborného vzdělávání v kraji, pozornost je věnována mj. struktuře nově přijímaných žáků, struktuře absolventů a vlivům demografického vývoje.
2. **Trh práce v ČR** – s ohledem na nutnost vnímání informací o trhu práce v celorepublikovém kontextu obsahuje tato kapitola stručné představení situace na trhu práce v České republice jako takové.
3. **Trh práce v regionu** – přináší podrobné informace o konkrétních charakteristikách trhu práce v příslušném regionu (krajích), upozorňuje na jeho silné a slabé stránky, strukturu nabídky volných pracovních míst a v neposlední řadě se věnuje též nezaměstnanosti absolventů se středním odborným vzděláním.

4. **Identifikace disparit a návrhy jejich eliminace** – tato kapitola propojuje nejvýznamnější zjištění kapitol 2 a 3, na jejich základě a na základě podrobného rozboru nabídky volných pracovních míst a nezaměstnanosti absolventů identifikuje nejvýznamnější disparity, které se v příslušném regionu objevují, zároveň definuje návrhy možných vhodných opatření, která by mohla být přijata s cílem takto identifikované disparity eliminovat.

1 STŘEDNÍ ODBORNÉ VZDĚLÁVÁNÍ V KRAJI

1.1 Základní popis středního školství

Školství v kraji stejně jako na území celé ČR prochází kurikulární reformou¹. Vzhledem k velkému počtu oborů, pro které jsou zpracovávány Rámcové vzdělávací programy, je reforma rozvržena do 4 etap, s tím, že poslední etapa byla ukončena v roce 2010. Školy mají nejdéle 2 roky na zpracování navazujících vlastních školních vzdělávacích programů. Podle těchto programů jsou školy povinny začít učit (počínaje prvním ročníkem) vždy nejpozději do dvou let od jejich vydání, tzn. od 1. září 2009, 2010, 2011 a 2012. Celkový počet vzdělávacích oborů díky reformě poklesne z původních cca 800 na cca 280.

Kraj také přijal řadu opatření vedoucích k ozdravení středního odborného školství a nastavení vyučovaných oborů potřebám trhu práce. MSK má zpracován strategický dokument Dlouhodobý záměr rozvoje vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Moravskoslezského kraje (dále „dlouhodobý záměr“). V současné době je zpracováván dlouhodobý záměr pro roky 2012 – 2013.

V záměru je právě oblast středního školství a odborného vzdělávání vyhodnocována jako velmi důležitá pro změnu tváře kraje. V souladu s republikovým trendem se zaměřuje zejména na podporu technického vzdělávání. Tato podpora spočívá v přijmutí opatření právě pro zvýšení zájmu o vzdělávání v technických oborech.

K dosažení těchto cílů si kraj stanovil následující úkoly:

- snížení podílu počtu žáků nově přijatých do oborů středního vzdělání s maturitní zkouškou v denní formě vzdělávání z celkového počtu nově přijatých do všech oborů středního vzdělávání (včetně denní formy vzdělávání nástavbového studia a příslušných ročníků víceletých gymnázií, bez zkráceného studia) na maximálně 68 %;
- udržení, příp. snížení poměru nově přijatých do oborů vzdělání s maturitní zkouškou k nově přijatým do oborů vzdělání bez maturitní zkoušky na úrovni 70%: 30% (v denní formě vzdělávání, bez nástavbového studia, bez zkráceného studia, včetně příslušných ročníků víceletých gymnázií);
- udržení poměru mezi počty nově přijatých do oborů vzdělání s maturitní zkouškou všeobecného vzdělávání a oborů vzdělání s maturitní zkouškou odborného vzdělávání v rozmezí cca 24 – 26%: 44 – 46%;
- dosažení podílu počtu nově přijatých do oborů středního vzdělání s výučním listem (denní forma vzdělávání, bez nástavbového studia, bez zkráceného studia, včetně příslušných ročníků víceletých gymnázií) z počtu absolventů ZŠ min. 30 %;

---

¹ Kurikulární reformu je možné charakterizovat jako zásadní změnu vzdělávání i vzdělávací politiky pro zvýšení a zlepšení kvality vzdělávání a efektivitu výsledků vzdělávání. Její podstatou je změna cílů a obsahu vzdělávání směrem k utváření a rozvoji životních dovedností (klíčových kompetencí) a k přípravě žáků pro praktický život. Změnou procházejí i procesy řízení vzdělávání, jeho průběžná diagnostika a způsoby hodnocení dosahovaných výsledků.

- zachování podílu počtu nově přijatých žáků do 1. roč. 4letého gymnaziálního vzdělávání z celkového počtu nově přijatých do oborů středního vzdělávání (bez denní formy nástavbového studia a bez příslušných ročníků víceletých gymnázií);
- zachování podílu počtu nově přijatých žáků do 1. roč. v lyceálním vzdělávání (zejm. v oboru technické lyceum) z celkového počtu nově přijatých do oborů středního vzdělávání (bez denní formy vzdělávání nástavbového studia) na stávající úrovni;
- snížení podílu počtu žáků odcházejících z 5. roč. základních škol do 8letých gymnázií z celkového počtu žáků příslušného ročníku základních škol na maximálně 6 % a snížení podílu počtu žáků odcházejících ze 7. roč. základních škol do 6letých gymnázií z celkového počtu žáků příslušného ročníku základních škol na maximálně 2,5 %;
- snížení podílu počtu žáků nově přijatých do denní formy nástavbového studia k počtu absolventů oborů vzdělání s výučním listem na maximálně 20 %; nabídku oborů v ostatních formách vzdělávání, včetně distanční formy vzdělávání, přizpůsobovat aktuálním potřebám.

Jak uvádí Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v MSK za školní rok 2009/2010 napomáhaly rozvoji technického vzdělávání četné odborné soutěže a předmětové olympiády, konané jak v rámci středních škol, tak na úrovni regionální, republikové a mezinárodní. Tyto soutěže svým významem často přesahují hranice kraje a těší se značné podpoře ze strany firem a profesních sdružení. K nejvýznamnějším technickým soutěžím konaným v kraji patří mezinárodní soutěž žáků středních škol ve svařování Zlatý pohár Linde. Neméně významnými jsou mezinárodní odborné soutěže žáků stavebních oborů v rámci stavebního veletrhu FOR ARCH v Praze, celostátní soutěže, např. každoročně krajskými školami úspěšně obsazované soutěže Automechanik Junior, republikové soutěže žáků oborů vzdělání Truhlář, Klempíř, Pokrývač apod.

- svařování,
- obrábění kovů,
- CNC programování,
- autotronik,
- automechanika.

1.1.1 Základní přehled o síti středních škol v kraji

V Moravskoslezském kraji bylo ve školním roce 2009/2010 zřizováno celkem 64 škol poskytujících středoškolské vzdělání. Zřizovatelem většiny středních škol v Moravskoslezském kraji je přímo kraj. V kraji se můžeme setkat též se školami zřizovanými soukromými subjekty.

Tabulka 1 Střední školy v Moravskoslezském kraji

zřizovatel	počet zařízení
kraj	107
obec	0
církev	3
soukromý zřizovatel	40
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR	2
Ministerstvo vnitra ČR	1
celkem	153

Zdroj: Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v Moravskoslezském kraji za školní rok 2009/2010

Síť středních odborných škol a středních odborných učilišť zřizovaných krajem tvořily v jednotlivých okresech:

Okres Bruntál

- 3 gymnázia
- obchodní akademie
- střední škola automobilní, mechanizace a podnikání
- střední škola pedagogická a zdravotní
- 4 střední odborné školy
- 2 střední průmyslové školy
- střední umělecká škola varhanářská
- střední zemědělská škola
- střední odborná škola dopravy a cestovního ruchu

Okres Frýdek-Místek

- 6 gymnázia
- 2 střední školy zdravotnické
- 1 střední škola informační techniky
- 4 střední odborné školy
- 1 odborné učiliště
- 1 uměleckoprůmyslová škola
- 1 obchodní akademie
- 1 soukromá podnikatelská škola
- 2 střední školy

Okres Karviná

- 2 gymnázia
- střední škola zdravotnická
- 1 průmyslová škola
- 6 střední odborné školy
- 1 odborné učiliště
- 6 středních škol
- 4 obchodní akademie
- střední škola zemědělská

Okres Ostrava město

- 15 gymnázií
- střední škola zdravotnická
- 5 průmyslových škol
- 10 středních odborných škol
- 2 odborné učiliště
- 2 středních škol
- 3 obchodní akademie
- střední škola umělecká
- střední škola zahradnická

Okres Opava

- 4 gymnázia
- střední škola zdravotnická
- 2 průmyslové školy
- 3 střední odborné školy
- 1 odborné učiliště
- 2 střední školy
- 1 soukromá střední škola podnikatelská
- 2 obchodní akademie
- střední škola zemědělská

Okres Nový Jičín

- 4 gymnázia
- střední škola zdravotnická a pedagogická
- 1 průmyslová škola
- 3 střední odborné školy
- 3 odborné učiliště
- 4 střední školy
- 1 odborné učiliště
- střední škola zemědělská

1.2 Demografický vývoj

Jedním z faktorů, který bude v následujících letech do značné míry determinovat možnosti rozvoje středního vzdělávání a střední školy v Moravskoslezském kraji, bude demografický vývoj

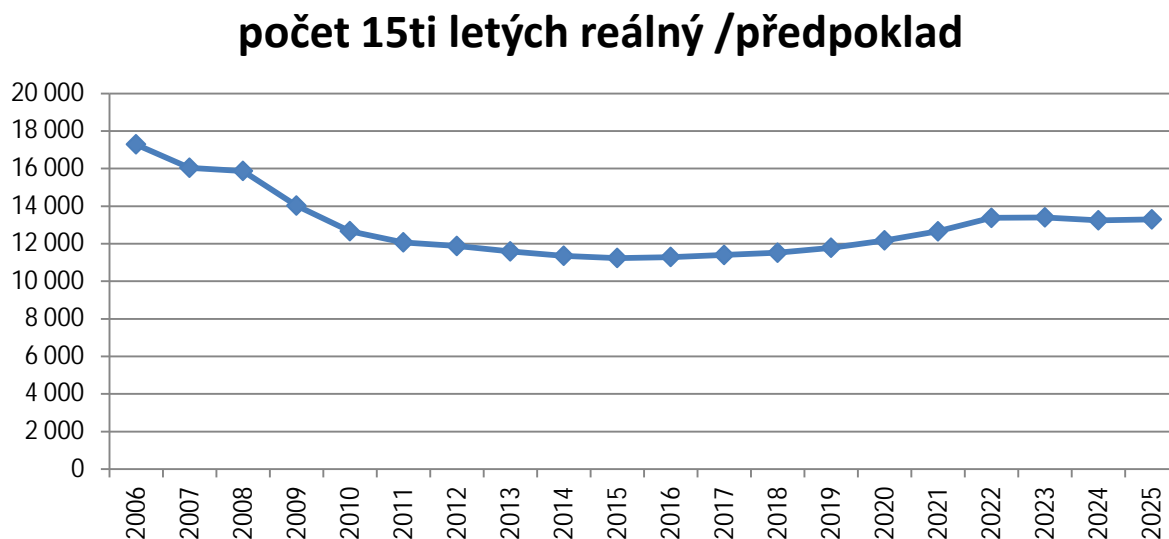
Pro provádění úvah týkajících se směrů rozvoje soustavy středního vzdělávání v kraji je důležité se zabývat trendy v počtu narozených dětí, které jsou určující pro optimální nastavení kapacit o zefektivnění chodu institucí poskytujících vzdělávání.

V prvních letech nového tisíciletí došlo k nárůstu počtu narozených dětí, který nastoupil po prudkém poklesu v devadesátých letech minulého století. Tento krátký růst kulminuje v roce 2009. Počet narozených dětí je východiskem pro následující přehled Graf 1, který zachycuje vývoj počtu 15letých od roku 2006 až do roku 2025

Nyní se moravskoslezské školy nachází v období postupného poklesu počtu žáků na středních školách, který v minulých letech ovlivnil vývoj základního školství. Ze středních škol odcházejí silnější ročníky a nastupují populačně slabší. Do 1. ročníků středních škol ve školním roce 2010/2011 nastoupili patnáctiletí, kteří jsou v odkazu Graf 1 uvedeni v roce 2010 (tj. 12 666 žáků), v předchozím školním roce 2009/2010 opouštěli střední školy žáci uvedeni v bodech roku 2006 a 2007.

Graf 1 Vývoj počtu 15-letých v Moravskoslezském kraji v letech 2006 -2025

Zdroj: ČSÚ

Graf 1 zachycuje skutečnost, že stavu roku 2006 nebude dosaženo ani v roce 2025, kdy se patnáctiletými stanou děti narozené v roce 2010. V roce 2025 dosáhne patnácti let 76,88 % z výchozího počtu patnáctiletých roku 2006. S ohledem na následující vývoj, který se odvíjí od poklesu počtu narozených v letech 1995 až 2006 (tyto ročníky budou do středních škol vstupovat v letech 2011 až 2021), nedojde v dohledné době k dosažení hodnot počtu žáků na středních školách z prvních let 21. století. V roce 2011 tvoří tato věková kohorta pouhých 69,71 % stavu roku 2006.

Počty dětí vpravo od bodu označeného rokem 2010 se budou v jednotlivých letech ucházet o studium na střední škole, zatímco žáci znázornění nalevo od bodu roku 2010 budou střední vzdělávání opouštět jako absolventi. V počtu žáků na středních školách očekáváme do roku 2020 klesající vývoj.

Vývoj prezentovaný dlouhodobým poklesem počtu žáků naznačený v uvedeném textu není nahodilým, ale trvalým jevem.

Pro úplnost je nutné dodat, že počty nových studentů v každém roce jsou pouze orientační. Jeden z faktorů, který ovlivňuje počet přijímaných žáků v jednotlivých letech je nastíněn ve výroční zprávě, kde se uvádí, že se věk středoškoláků v posledních letech zvyšuje. Do 1. ročníků středních škol je nově přijímáno více žáků 16letých než 15letých. U oborů středního vzdělání s výučním listem je tento poměr ještě výraznější. Jednou z příčin je odložený nástup na základní školu. Dále je tento poměr způsoben skupinou žáků, kteří se hlásí do 1. ročníku střední školy opakovaně (přechod z jiného oboru vzdělání) nebo se hlásí do 1. ročníku z různých důvodů později.

Vývojem stavu žáků na středních školách v MSK se zabývá Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Moravskoslezského kraje 2008. Na základě analýzy demografického vývoje

je v záměru konstatováno, že dopad všeobecného poklesu počtu žáků se výrazně liší u jednotlivých stupňů středního vzdělání. Relativně nejvyšší procentuální pokles zaznamená počet žáků v oborech vzdělání bez výučního listu a bez maturitní zkoušky. Počet žáků vzdělávaných v těchto oborech je však statisticky zanedbatelný (cca 0,2 %) a jejich úbytek nijak neovlivní existující síť škol ani počet jejich zaměstnanců.

U studujících gymnázií a lyceí v období strmého propadu žáků ve středním vzdělávání je možno očekávat pouze jejich mírný úbytek.

K poněkud většímu poklesu počtu žáků pravděpodobně dojde v oborech vzdělání, v nichž lze dosáhnout středního vzdělání s maturitní zkouškou. Postupný pokles počtu žáků ve středním vzdělání s maturitní zkouškou pravděpodobně nepovede k významným změnám v počtu těchto škol, je však možno očekávat jeho dopad do jejich struktury, efektivity poskytovaného vzdělání i do počtu zaměstnanců. Dramatický pokles počtu žáků je očekáván v oborech středního vzdělání s výučním listem. Předpokládané snížení jejich počtu se má podle předpokladů pohybovat mezi 9 - 10 % ročně, předpovědi z jiných zdrojů jsou ještě pesimističtější. Není však zcela jisté, nakolik se tyto prognózy naplní právě v podmínkách MSK, ve kterém po letech zavírání průmyslových podniků a propouštění jejich zaměstnanců nastal rozvoj průmyslové výroby doprovázený zvýšenou poptávkou po pracovnících – absolventech středních odborných učilišť, a to jak oborů vzdělání, v nichž lze dosáhnout středního vzdělání s maturitní zkouškou, tak s výučním listem. Ve vývoji počtu žáků v oborech vzdělání, v nichž lze dosáhnout středního vzdělání s výučním listem, proto bude velmi důležité, nakolik se výrobním podnikům podaří zlepšit obraz práce v technických profesích v očích veřejnosti.

1.3 Počty žáků ve středních školách

Ve výroční zprávě se uvádí, že na středních školách všech typů v MSK bylo vzděláváno k 30. 9. 2010 celkem 69 667 žáků tj. oproti předchozímu školnímu roku o 1 539 žáků méně (2,2%)².

Tabulka 2 Celkový počet žáků ve středních školách dle stupně vzdělání

stupeň dosaženého vzdělání	kategorie vzdělání	počty žáků		meziroční rozdíl
		2008/2009	2009/2010	
střední vzdělání s maturitní zkouškou	K	17 399	16 958	-441
	L	11 016	11 125	109
	<i>z toho nástavbové studium</i>	<i>5 551</i>	<i>5 837</i>	<i>286</i>
	M	27 981	27 379	-602
	<i>z toho zkrácené studium</i>	<i>129</i>	<i>139</i>	<i>10</i>
	celkem	56 396	55 462	-934
střední vzdělání s výučním listem	H	12 784	12 228	-556
	<i>z toho zkrácené studium</i>	<i>42</i>	<i>73</i>	<i>31</i>
	E	1 800	1 729	-71
	celkem	14 584	13 957	-627
střední vzdělání	C	172	192	20
	J	54	56	2
	celkem	226	248	22
celkem		71 206	69 667	-1 539

Počet žáků v oborech středního vzdělání s výučním listem (kategorie E, H) se snížil o 627 žáků (4,5 %). Obory středního vzdělání s maturitní zkouškou zaznamenaly pokles o 934 žáků (1,7 %); v tomto stupni středního vzdělání ubylo v gymnáziích 441 žáků (2,6 %), v oborech kategorie M ubylo 602 žáků (2,2 %). Počet žáků v oborech kategorie L se naopak zvýšil o 109 žáků (1 %), především v důsledku nárůstu počtu žáků v nástavbovém studiu. Počet žáků v oborech středního vzdělání kategorie J vzrostl o 2 žáky (3,6 %) a v oborech Praktická škola jednoletá a Praktická škola dvouletá o 20 žáků (10,4 %).

1.3.1 Nově přijatí žáci

Dle údajů k 30. 4. 2011 uvedených na webových stránkách Národního ústavu odborného vzdělávání bylo přijato ve školním roce 2010/2011 ke studiu na všech typech středních škol v MSK celkem 15 183 žáků což bylo o 2 055 studentů méně než v předchozím školním roce. Ke studiu v oborech středního vzdělávání s výučním listem bylo přijato 4 410 žáků (pokles o 495 žáků), do oborů středního vzdělávání s maturitní zkouškou a odborným výcvikem nastoupilo 1 262 žáků (pokles o 127 osob), obory středního

² Zdroj: Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v Moravskoslezském kraji za školní rok 2009/2010 (dále jen „výroční zpráva“)

odborného vzdělávání s maturitní zkouškou začalo navštěvovat 5 428 žáků (pokles o 986 osob), u středního vzdělávání bez maturity je to 124 žáků (pokles 40 osob) a na gymnázia nastoupilo 2 680 žáků, což je o 395 osob méně než v předchozím školním roce.

Tabulka 3 Podíly nově přijatých žáků v Moravskoslezském kraji (denní studium)

MSK	střední vzdělání s výučním listem (E, H)	střední vzdělání s maturitní zkouškou a odborným výcvikem (LO)	střední vzdělání J)	střední vzdělání s maturitní zkouškou (M)	gymnaziální vzdělání (K)	nástavbové studium (L5)	celkem	meziroční pokles v počtu žáků (v %)
2006/2007	5 931	1 666	63	7 115	3 392	1 222	19 389	-
2007/2008	5 306	1 517	71	6 783	3 270	1 279	18 226	6,00%
2008/2009	4 774	1 401	86	7 081	3 197	1 259	17 798	2,30%
2009/2010	4 905	1 389	74	6 414	3 075	1 381	17 238	3,10%
2010/2011	4 410	1 262	124	5 428	2 680	1 279	15 183	11,90%

Zdroj: Národní ústav odborného vzdělávání

Níže uvedená Tabulka 4 poskytuje informace o počtu nově přijímaných žáků do středního vzdělávání v kraji pro školní rok 2010/2011 a jejich oborovém složení.

Tabulka 4 Počty nově přijatých žáků v Moravskoslezském kraji ve školním roce 2010/2011 (stav k 30. 4. 2011)

Moravskoslezský kraj skupina oborů	SVsVL			SVsMZAoV			SV			SOVsMZ			Celkem - po ZŠ			NV		
	počet	podíl	ČR	počet	podíl	ČR	počet	podíl	ČR	počet	podíl	ČR	počet	podíl	ČR	počet	podíl	ČR
16 Ekologie a ochr. ŽP										58	1,1%	1,2%	58	0,5%	0,6%			
18 Informatické obory										624	11,5%	8,2%	624	5,6%	4,2%			
21 Hornictví, hutn. a slév.	13	0,3%	0,0%	41	3,2%	0,6%				8	0,1%	0,1%	62	0,6%	0,1%			
23 Strojírenství a str. vyr.	950	21,5%	18,2%	270	21,4%	14,9%				334	6,2%	5,1%	1554	13,8%	11,0%	181	14,2%	8,5%
26 Elektr., telekom. a VT	268	6,1%	6,4%	212	16,8%	18,9%				294	5,4%	5,7%	774	6,9%	7,1%	84	6,6%	6,3%
28 Tech. chemie a ch. sil.			0,3%	28	2,2%	0,7%				57	1,1%	0,9%	85	0,8%	0,6%			0,1%
29 Potravinářství a p. ch.	305	6,9%	6,3%							9	0,2%	0,5%	314	2,8%	2,7%			0,3%
31 Text. vyr. a oděvnictví	13	0,3%	0,5%			0,3%				19	0,4%	0,4%	32	0,3%	0,4%			
32 Kožed. a obuv. - plast.			0,1%									0,0%			0,0%			
33 Zprac. dřeva a hud.a	253	5,7%	6,1%	41	3,2%	1,2%				38	0,7%	0,5%	332	3,0%	2,7%	36	2,8%	2,8%
34 Polygrafie a další	10	0,2%	0,4%	29	2,3%	6,1%				63	1,2%	0,5%	102	0,9%	0,9%			0,2%
36 Stavebnictví, g. a k.	547	12,4%	12,4%							339	6,2%	6,3%	886	7,9%	8,0%	32	2,5%	2,5%
37 Doprava a spoje			0,2%							132	2,4%	2,4%	132	1,2%	1,3%	26	2,0%	2,1%
39 Spec. a interd. ob.	9	0,2%	0,5%	168	13,3%	17,1%				30	0,6%	0,3%	207	1,8%	1,8%			
41 Zemědělství a lesn.	307	7,0%	8,7%			0,4%				173	3,2%	4,3%	480	4,3%	5,6%			1,5%
43 Veterinářství a v.p.												0,9%			0,5%			
53 Zdravotnictví	38	0,9%	0,5%						1,3%	375	6,9%	7,8%	413	3,7%	4,2%			
61 Filozofie, teologie																		
63 Ekonomika a adm.									3,0%	888	16,4%	19,4%	888	7,9%	9,9%			0,4%
64 Podnikání v ob.																727	56,8%	64,1%
65 Gastron., hotel. a tur.	1018	23,1%	23,1%	96	7,6%	11,5%				551	10,2%	8,2%	1665	14,8%	14,2%	161	12,6%	7,9%
66 Obchod	272	6,2%	6,0%	108	8,6%	10,3%						0,1%	380	3,4%	3,3%	16	1,3%	1,3%
68 Právní a veřejn. činn.										291	5,4%	5,7%	291	2,6%	2,9%			
69 Osobní a prov. sl.	407	9,2%	9,1%	238	18,9%	14,8%			1,2%				645	5,7%	4,9%	16	1,3%	1,3%
72 Public., knihov. a inf.										5	0,1%	0,4%	5	0,0%	0,2%			
75 Pedagog., učitel. a soc. p.			0,4%						1,7%	298	5,5%	5,7%	298	2,7%	3,1%			
78 Obecně odborná př.							124	100,0%	92,6%	693	12,8%	11,1%	817	7,3%	6,7%			
82 Umění a užité umění			0,7%	31	2,5%	3,3%			0,3%	149	2,7%	4,6%	180	1,6%	2,9%			
Celkem	4410	100%	100%	1262	100%	100%	124	100%	100%	5428	100%	100%	11224	100%	100%	1279	100%	100%

Poznámka: **Červená** značí ty případy, kdy je podíl nově přijatých žáků v kraji ve srovnání s ČR výrazně větší; **modrá** značí ty případy, kdy je podíl nově přijatých žáků v kraji výrazně menší.)

Zdroj: NÚOV s využitím dat Ústavu pro informace ve vzdělávání

Z hlediska oborové struktury přijatých žáků bylo nejvíce žáků přijato do skupiny oborů

- **Gastronomie, hotelnictví a turismus** – s 1 665 přijatých žáků,
- **Strojírenství a strojírenská výroba** s 1 554 žáky,
- **Stavebnictví, geodézie a kartografie** – s 886 přijatých žáků,
- **Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika** se 774 přijatými žáky,

Do oborů **Obecně odborné přípravy** nastoupilo ve školním roce 2010/2011 celkem 693 žáků (střední vzdělávání s maturitní zkouškou) a 124 žáků středního vzdělávání.

Na základě výsledku uvedených ve výše uvedené tabulce je zřejmé, že do některých oborů byl přijat v kraji větší podíl žáků než na území České republiky. Jedná se o následující obory:

Střední vzdělání s výučním listem:

- Polygrafie, zpracování papíru, filmu a fotografie – obory Polygrafie a Obalová technika, celkem přijato 63 studentů

Střední vzdělání ukončené maturitní zkouškou s odborným výcvikem:

- Hornictví a hornická geologie, hutnictví a slévárenství - obor Hutník operátor, celkem přijato 41 žáků
- Technická chemie a chemie silikátů – obor Chemik operátor, celkem nastoupilo 28 studentů
- Zpracování dřeva a výroba hudebních nástrojů – obor Operátor dřevařské a nábytkářské výroby, nastoupilo 41 absolventů

Střední vzdělání s maturitou:

- Speciální a interdisciplinární obory – obor Požární ochrana, přijato celkem 30 studentů

1.3.2 Absolventi v kraji

Následující Tabulka 5 zachycuje **počty a podíly absolventů** v kraji v uvedeném školním roce, rozčleněné podle jednotlivých vzdělanostních kategorií a **podle skupin oborů vzdělání**.

Tabulka 5 Počty a podíly absolventů v Moravskoslezském kraji v roce 2010

Moravskoslezský kraj	SVsVL			SVsMZAoV			SV			SOVsMZ			Celkem - po ZŠ			NV		
Skupina oborů	počet	podíl	pod-NP	počet	podíl	pod-NP	počet	podíl	pod-NP	počet	podíl	pod-NP	počet	podíl	pod-NP	počet	podíl	pod-NP
16 Ekologie a ochr. ŽP										74	1,3%	1,1%	74	0,7%	0,5%			
18 Informatické obory												11,5%			5,6%			
21 Hornictví, hutn. a slév.	14	0,4%	0,3%	35	3,2%	3,2%				26	0,5%	0,1%	75	0,7%	0,6%			
23 Strojírenství a str. výr.	1006	28,1%	21,5%	182	16,7%	21,4%				346	3,2%	3,2%	1534	14,8%	13,8%	76	9,9%	14,2%
26 Elektr., telekom. a VT	244	6,8%	6,1%	291	26,7%	16,8%				571	10,2%	5,4%	1106	10,7%	6,9%	58	7,6%	6,6%
28 Tech. chemie a ch. sil.				5	0,5%	2,2%				56	1,0%	1,1%	61	0,6%	0,8%			
29 Potravinářství a p. ch.	187	5,2%	6,9%									0,2%	187	1,8%	2,8%			
31 Text. výr. a oděvnictví	19	0,5%	0,3%	32	2,9%					44	0,8%	0,4%	95	0,9%	0,3%			
32 Kožed. a obuv. - plast.																		
33 Zprac. dřeva a hud.a	184	5,1%	5,7%	23	2,1%	3,2%				33	0,6%	0,7%	240	2,3%	3,0%	27	3,5%	2,8%
34 Polygrafie a další	25	0,7%	0,2%			2,3%				15	0,3%	1,2%	40	0,4%	0,9%			
36 Stavebnictví, g. a k.	289	8,1%	12,4%							309	5,5%	6,2%	598	5,8%	7,9%	24	3,1%	2,5%
37 Doprava a spoje	8	0,2%								105	1,9%	2,4%	113	1,1%	1,2%	24	3,1%	2,0%
39 Spec. a interd. ob.			0,2%	83	7,6%	13,3%				27	0,5%	0,6%	110	1,1%	1,8%			
41 Zemědělství a lesn.	203	5,7%	7,0%	15	1,4%					174	3,1%	3,2%	392	3,8%	4,3%			
43 Veterinářství a v.p.																		
53 Zdravotnictví	35	1,0%	0,9%							331	5,9%	6,9%	366	3,5%	3,7%			
61 Filozofie, teologie																		
63 Ekonomika a adm.										977	17,4%	16,4%	977	9,5%	7,9%			
64 Podnikání v ob.										402	7,2%		402	3,9%		355	46,5%	56,8%
65 Gastron., hotel. a tur.	819	22,9%	23,1%	104	9,6%	7,6%				526	9,4%	10,2%	1449	14,0%	14,8%	136	17,8%	12,6%
66 Obchod	259	7,2%	6,2%	195	17,9%	8,6%							454	4,4%	3,4%	47	6,2%	1,3%
68 Právní a veřejn. činn.										230	4,1%	5,4%	230	2,2%	2,6%			
69 Osobní a prov. sl.	289	8,1%	9,2%	99	9,1%	18,9%							388	3,8%	5,7%	17	2,2%	1,3%
72 Public., knihov. a inf.										33	0,6%	0,1%	33	0,3%	0,0%			
75 Pedagog., učitel. a soc. p.										272	4,8%	5,5%	272	2,6%	2,7%			
78 Obecně odborná př.							56	100,0%	100,0%	923	16,4%	12,8%	979	9,5%	7,3%			
82 Umění a užité umění				24	2,2%	2,5%				137	2,4%	2,7%	161	1,6%	1,6%			
Celkem	3581	100%	100%	1088	100%	100%	56	100%	100%	5611	100%	100%	10336	100%	100%	764	450%	100%

Poznámka: (**Červená** - podíl nově přijatých žáků v kraji (pod-NP) je ve srovnání s podílem absolventů výrazně větší; **modrá** - podíl nově přijatých žáků v kraji je výrazně menší.)

Zdroj: NÚOV s využitím dat Ústavu pro informace ve vzdělávání.

V oborech **Obecně odborné přípravy** absolvovalo 923 studentů (střední vzdělávání s maturitní zkouškou) a 56 žáků středního vzdělávání (ke studiu nastoupilo ve školním roce 2010/2011 celkem 693 žáků).

Největší počet absolventů u oborů středního vzdělání s výučním listem:

- **Strojírenství a strojírenská výroba** s 1 006 žáky (přijato ke studiu ve školním roce 2009/2010 celkem 950 žáků)
- **Gastronomie, hotelnictví a turismus** s 819 žáky (přijato 1 018 žáků)
- **Stavebnictví, geodézie a kartografie** s 289 žáky (přijato 547 žáků)
- **Osobní služby a provoz služeb** s 289 žáky (přijato 417 žáků)

U středního vzdělání ukončeného maturitní zkouškou a s odborným výcvikem jsou to následující skupiny oborů:

- **Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika** s 291 absolventy (přijato 212 žáků)
- **Obchod** se 195 absolventy (přijato ke studiu 108 žáků)
- **Strojírenství a strojírenská výroba** se 182 absolventy (přijato ke studiu 270 žáků)

V případě středního vzdělání s maturitou jsou to následující skupiny oborů:

- **Ekonomika a administrativa** s 977 absolventy (ke studiu přijato 888 žáků)
- **Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika** s 571 absolventy (přijato 294 žáků)
- **Gastronomie, hotelnictví a turismus** s 526 absolventy (přijato 551 žáků)

Krajský úřad se v souvislosti s nedostatkovými profesemi na trhu práce rozhodl realizovat rozvojový program na podporu **tzv. málopočetných oborů středního vzdělání s výučním listem** požadovaných trhem práce, jejichž výuka probíhá ve víceoborových třídách. Finanční prostředky na dofinancování přímých nákladů na podporu málopočetných tříd s obory požadovanými trhem práce obdrželo v kalendářním roce 2009 celkem 14 škol, v roce 2010 pak 16 škol a v roce 2011 to bylo 18 škol. Uvedená finanční podpora směřovala do škol vzdělávajících žáky v oborech požadovaných trhem práce:

- 36-67-H/01 Zedník -obkladač,
- 36-66-H/01 Montér suchých staveb
- 36-64-H/01 Tesař
- 36-66-H/01 Zedník
- 33-56-H/01 Truhlář
- 23-55-H/01 Klempíř – strojní, stavební
- 36-52-H/01 Instalatér
- 26-51-H/01 Elektrikář
- 26-51-H/02 Elektrikář – silnoproud
- 23-52-H/01 Nástrojař
- 26-57-H/01 Autoelektrikář
- 23-51-H/01 Zámečník.

2 TRH PRÁCE V ČR

Podle údajů publikovaných Úřadem práce ČR k 30. 9. 2011 poklesla míra registrované nezaměstnanosti k 30. 9. 2011 na hodnotu 8,02% (srpen 2011 – 8,2 %, září 2010 – 8,5 %). Míru nezaměstnanosti vyšší než republikový průměr vykazovaly 8 krajů, nejvyšší byla v krajích Ústecký (12,38 %), Moravskoslezský (10,66 %) a Olomoucký (10,16 %). Nejnižší míra nezaměstnanosti byla zaznamenána v krajích Hlavní město Praha (4,01 %), Jihočeský (6,44 %), Plzeňský (6,46 %), Královéhradecký (6,65 %) a Středočeský (6,76 %).

K 30. 9. 2011 evidoval Úřad práce ČR (ÚP ČR) na svých krajských pobočkách a jejich kontaktních pracovištích celkem 475 115 uchazečů o zaměstnání. Jejich počet byl o 6 420 nižší než na konci předchozího měsíce, ve srovnání se stejným obdobím roku 2010 poklesl o 25 366 uchazečů.

V průběhu září 2011 bylo nově zaevidováno 70 457 osob. Ve srovnání s minulým měsícem to bylo o 18 614 osob méně a v porovnání se stejným obdobím minulého roku o 4 621 osob méně.

Z evidence v září 2011 odešlo celkem 76 877 uchazečů (ukončená evidence, vyřazení uchazeči). Bylo to o 20 985 osob více než v předchozím měsíci a o 786 osob méně než v září 2010. Do zaměstnání z nich ve sledovaném měsíci nastoupilo 44 747 osob, tj. o 11 447 více než v předchozím měsíci a o 2 375 méně než v září minulého roku.

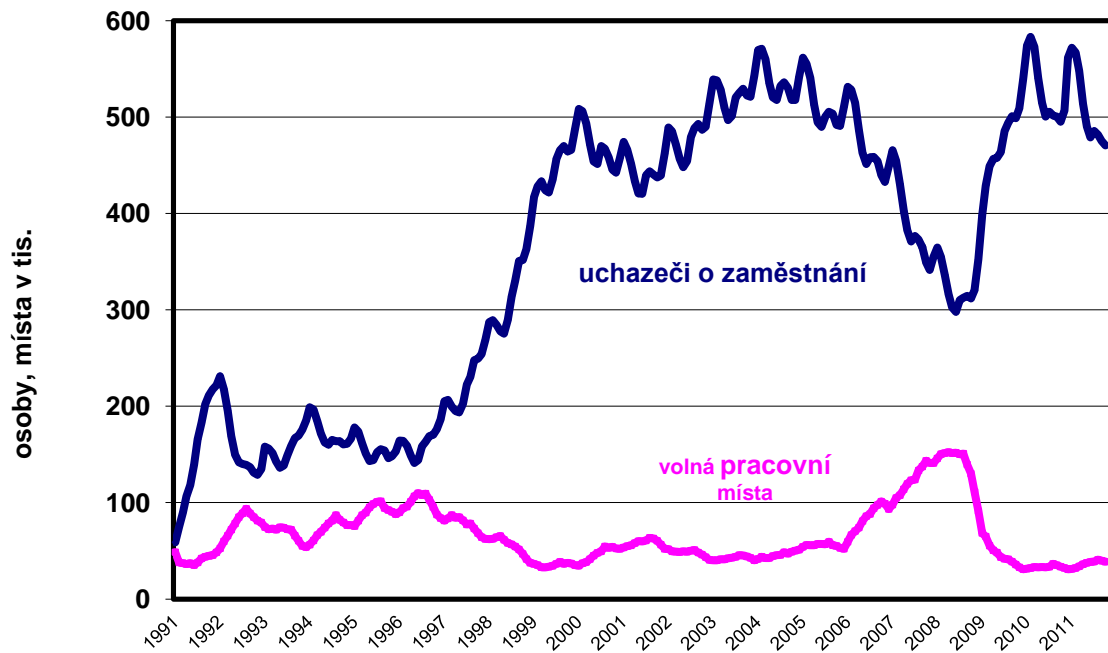
Meziměsíční pokles nezaměstnanosti byl zaznamenán ve všech krajích s výjimkou Karlovarského, kde zůstala nezaměstnanost na stejné úrovni jako v srpnu 2011 – největší pokles byl zaznamenán v kraji Vysočina (o 0,32 %), Jihočeském a Pardubickém (o 0,21 %).

K 30. 9. 2011 bylo evidováno 35 313 nezaměstnaných absolventů škol a mladistvých všech stupňů vzdělání, jejich počet vzrostl ve srovnání s předchozím měsícem o 7 350 osob a ve srovnání se zářím 2010 byl nižší o 3 990 osob. Na celkové nezaměstnanosti se podíleli 7,4 % (srpen 2011 – 5,8 %, říjen 2010 – 7,9 %).

ÚP ČR evidoval k 30. 9. 2011 celkem 39 795 volných pracovních míst. Počet míst byl o 963 nižší než v předchozím měsíci a o 4 695 vyšší než v září 2010. Za měsíc září bylo nově nahlášeno nebo uvolněno 15 539 pracovních míst a 16 502 volných pracovních míst bylo nově obsazeno nebo zrušeno.

Na jedno volné pracovní místo připadalo v průměru 11,9 uchazeče, z toho nejvíce v okresech Děčín (38,7), Teplice (36,5), Bruntál (33,5), Jeseník (32,3) a Kroměříž (30,1).

Graf 2 - Vývoj počtu uchazečů o zaměstnání a volných pracovních míst v ČR

Zdroj: Úřad práce ČR

3 TRH PRÁCE V KRAJI

Moravskoslezský kraj zahrnuje okresy Bruntál, Frýdek-Místek, Karviná, Nový Jičín, Opava a Ostrava. Tento územní celek je svým charakterem různorodý, přičemž jeho jádrem je ostravsko-karvinská aglomerace.

Jedná se o tradiční industriální oblast s vysokým podílem tzv. „velkého“ průmyslu - především hutnictví, těžkého strojírenství a hornictví. Moravskoslezský kraj je v rámci ČR jedinečný uzavřeným řetězcem těžba uhlí – hutnictví – strojní výroba na minimální ploše.

Dalšími významnými sektory jsou lehké strojírenství, elektrotechnický, potravinářský, v poslední době také rozvíjející se automobilový průmysl, dále stavebnictví a výroba plastových výrobků.

Zemědělství má celoplošný charakter, v podhůří Beskyd a Jeseníků je zastoupeno lesní hospodářství.

Ve struktuře ekonomiky kraje (dle podílu na tvorbě HDP) hraje průmysl klíčovou roli:

- průmysl - 43,6 %
- stavebnictví – 6,1 %
- zemědělství – 1,5 %
- služby – 48,8 %

Pro srovnání ve struktuře ekonomiky ČR je zastoupen průmysl – 32,6 %, stavebnictví – 6,3 %, zemědělství – 1,5 %, služby – 59,6 %.

3.1 Silné stránky regionu³

- Region MSK byl a zůstává jednou z hospodářsky nejvýznamnějších oblastí v České republice.
- Rozmanitost průmyslových odvětví včetně rozvoje oborů z oblasti informačních a komunikačních technologií.
- Existence řady perspektivních firem vytvářejících ve srovnání s jinými kraji velký základní ekonomický rozvojový potenciál.
- Řada zavedených obchodních značek a relativně vysoká exportovatelnost hutních a některých strojírenských výrobků.
- Určitý potenciál kvalifikované, popřípadě v řadě oborů dobře rekvizifikované pracovní síly využitelné při rozvoji nových ekonomických aktivit.
- Výhodná geografická poloha z pohledu perspektivních dopravních tras - kraj leží na dopravní křižovatce Česko, Polsko, Slovensko a Rakousko s dobrou pozicí do východních zemí.
- Dostatečná kapacitně dimenzovaná síť středních a vyšších odborných škol.

³ <http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/msk/analyzy>

- Zvyšující se nabídka vzdělávacích organizací s možností občanů rozšířit a doplnit si potřebné vzdělání, v budoucnu i v rámci systému celoživotního vzdělávání.
- Značný potenciál technické odbornosti.

3.2 Slabé stránky regionu⁴

- Pomalé tempo zvyšování technologické úrovně výrob (zavádění progresivních technologií), způsobující stále ještě příliš nízkou produktivitu práce, velkou energetickou náročnost a vysoké režijní náklady.
- Nedostatek podnikatelské infrastruktury a zařízení pro podporu rozvoje malých a středních firem.
- Nedostatečná podpora ekologické osvěty, existence starých ekologických zátěží v urbanizovaných územích.
- Na značné části území kraje ztížené podmínky zemědělského hospodaření (ekologické zábrany, klimatické podmínky apod.), což omezuje možnosti pěstování ekonomicky výhodných plodin a způsobuje útlum zemědělských výrob zejména v podhorských a horských oblastech.
- Morální i fyzická zastaralost značné části dopravní infrastruktury.
- Nižší zastoupení obyvatel s vyšším stupněm vzdělání, dlouhodobá tendence kvalifikovaných osob, zejména mladších ročníků, kraj opouštět.
- Značný počet obyvatel s nedostatečnou nebo jednostranně zaměřenou kvalifikací, zejména v odvětvích hornictví, hutnictví
- Nedostatečná motivace mladých lidí a jejich rodičů k přípravě na kvalifikovaná dělnická povolání v oborech, po nichž je na trhu práce poptávka
- Omezená mobilita pracovní síly
- Míra nezaměstnanosti po delší dobu převyšuje celorepublikový průměr se značným podílem dlouhodobě nezaměstnaných osob.
- Dlouhodobý strukturální nesoulad mezi nabídkovou a poptávkovou stranou trhu práce v MSK (především nedostatek pracovníků v řemeslných a technických profesích).

Významné průmyslové podniky v kraji:

- Vítkovice a.s.
- Třinecké železárny a.s.
- OKD a.s.
- ArcelorMittal Ostrava a.s.
- EVRAZ VÍTKOVICE STEEL, a.s.
- Advanced World Transport a.s.
- Visteon - Autopal, s.r.o.
- Hyundai Motor Manufacturing Czech, s.r.o.

⁴ <http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/msk/analyzy>

3.3 Zastoupení profesních tříd v Moravskoslezském kraji

Jak plyne z níže uvedeného Graf 3, je v kraji významně zastoupena profesní třída technických, zdravotnických a pedagogických pracovníků (MSK 23,8%, ČR 24,7%), dále jsou pak hojně zastoupené profese Řemeslníci a kvalifikovaní výrobci, zpracovatelé, opraváři (MSK 18,5%, ČR 17,4%), Obsluha strojů a zařízení (MSK 15,0%, ČR 13,7%), Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci (MSK 6,8%, ČR 6,37%). V případě všech tříd se jedná o vyšší zastoupení, než je republikový průměr.

Porovnáme-li zastoupení profesních tříd v Moravskoslezském kraji se stavem v celé ČR, je možné konstatovat, že v kraji mají vyšší zastoupení profese vyžadující právě střední vzdělání s maturitou, střední odborní vzdělání s výučním listem a také profese, kde nacházejí zaměstnání pomocní a nekvalifikovaní pracovníci.

Graf 3 Zastoupení profesních tříd v Moravskoslezském kraji

Zdroj: UNIV

Vysvětlivky:

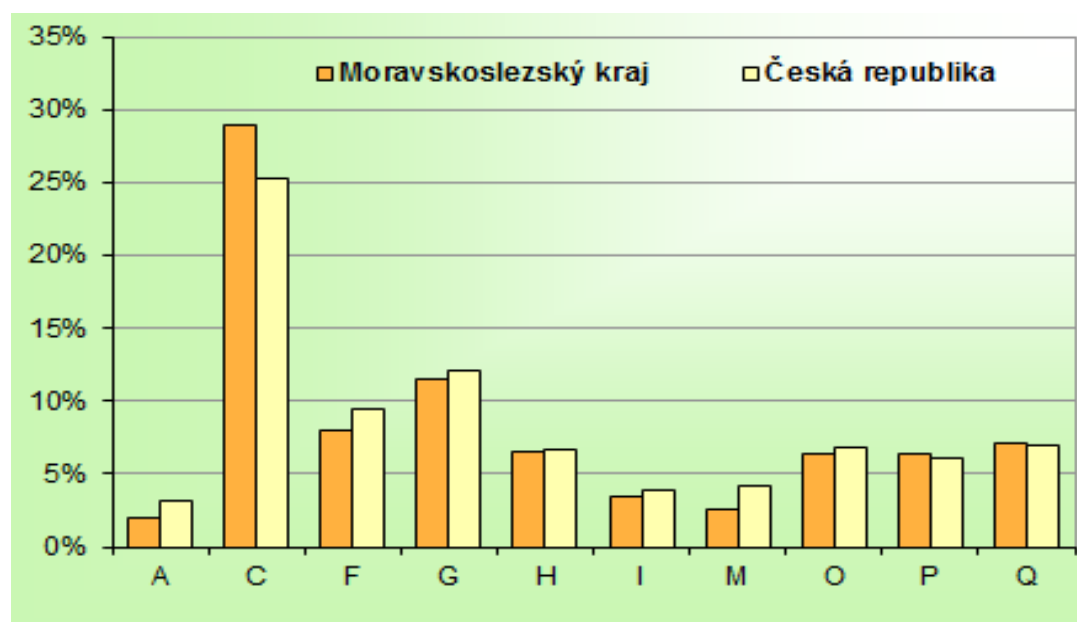
- 1 Zákonnodárci, vedoucí a řídicí pracovníci
- 2 Vědečtí a odborní pracovníci
- 3 Techničtí, zdravotní a pedagogičtí pracovníci (včetně příbuzných oborů)
- 4 Nižší administrativní pracovníci (úředníci)
- 5 Provozní pracovníci ve službách a obchodě

- 6 Kvalifikovaní dělníci v zemědělství a lesnictví (včetně příbuzných oborů)
- 7 Řemeslníci a kvalifikovaní výrobci, zpracovatelé, opraváři
- 8 Obsluha strojů a zařízení
- 9 Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci

3.4 Zaměstnanost ve vybraných odvětvích

Prvenství v zaměstnanosti podle odvětví drží v Moravskoslezském kraji Zpracovatelský průmysl. V podnicích zpracovatelského průmyslu je zaměstnáno 29,0 % z celkového počtu zaměstnaných osob v kraji (republikový průměr činí 25,3%). Vysoké podíly zaměstnaných osob vykazují též obory Velkoobchod a maloobchod, opravy motorových vozidel (11,5%) a Stavebnictví (8,0%).

Graf 4 Zaměstnanost ve vybraných odvětvích

Zdroj: ČSÚ

Vysvětlivky ke grafu:

A Zemědělství, lesnictví a rybářství

C Zpracovatelský průmysl

F Stavebnictví

G Velkoobchod a maloobchod, opravy motorových vozidel

H Doprava a skladování

I Ubytování, stravování a pohostinství

M Profesní, vědecké a technické činnosti

O Veřejná správa a obrana, pov. sociální zabezpečení

P Vzdělávání

Q Zdravotní a sociální péče

Zpracovatelský průmysl

V rámci zpracovatelského průmyslu pak tvoří nejvýznamnější obory:

- Výroba potravinářských výrobků, nápojů a tabákových výrobků

K výraznějšímu úbytku zaměstnanců došlo pouze v odvětví výroby **potravinových výrobků, nápojů a tabákových výrobků**. K snížení došlo ve všech okresech MSK, nejvíce v okrese Opava, kde ukončily činnost společnosti SURPRISE DRINKS a. s. (výroba nápojů) v Dolním Benešově a KLT - CEE FOOD a. s. K poklesu personálních stavů došlo také u firem BIVOI a. s. a u odštěpného závodu Moravskoslezské cukrovarny, a. s.

- Výroba pryžových, plastových výrobků a ostatních nekovových minerálních výrobků

V této oblasti nachází uplatnění řada kvalifikovaných absolventů technických oborů. K nejnápadnějšímu nárůstu počtu zaměstnanců došlo v okrese Nový Jičín. Nejvíce se na něm podíleli producenti plastových výrobků pro automobilový průmysl PLAKON CZECH s. r. o., a výrobce průmyslových a hydraulických hadic Semperflex Optimit, s. r. o.

- Výroba základních kovů, hutní zpracování kovů a slévárenství, výroba kovových konstrukcí a kovodělných výrobků, kromě strojů a zařízení

Jedním z největších zaměstnavatelů v regionu je společnost OKD a.s., která je jediným producentem černého uhlí v ČR a zaměstnává cca 13 000 zaměstnanců. Právě do budoucna hrozí regionu nárůst nezaměstnanosti v souvislosti s perspektivou těžby uhlí v regionu. OKD v tuto chvíli garantuje 20 let činnosti. Nebude-li moci společnost otevřít nová ložiska, dosáhne dle odhadů v regionu do dvou let od uzavření dolů nezaměstnanost míry 20 %.

Na navýšení zaměstnanosti v MSK se dále podílely firmy:

- Hutní montáže, a. s.,
  - VÍTKOVICE POWER ENGINEERING, a. s.,
  - TRESTLES, a. s. Karviná
  - SEJONG Czech, s. r. o.,
  - KOVO Třinec s. r. o.
  - CIREX CZ, s. r. o. Nový Jičín
- Výroba motorových vozidel (kromě motocyklů), přívěsů a návěsů, výroba ostatních dopravních prostředků a zařízení

V roce 2008, vstoupil do průmyslové zóny v Nošovicích nový korejský investor Hyundai Motor Manufacturing Czech s.r.o., což vedlo k tomu, že se toto odvětví v MSK začalo vyznačovat velmi dynamickým rozvojem. Velké množství absolventů technických oborů z této oblasti nachází uplatnění v okrese Frýdek-Místek, kde působí firma Hyundai Motor Manufacturing Czech s. r. o.

Na vzniku nových pracovních míst v okrese Nový Jičín se velmi významně podílí producent automobilových zámků a polohovadel sedadel automobilů Brose CZ, spol. s r. o.

Většina výrobců automobilových součástí vykazuje nárůst zaměstnanosti, nejvíce pak:

- Sungwoo Hitech, s. r. o.,
- ITT Holdings Czech Republic, s. r. o.
- I-ZONE Czech, s. r. o.

Naopak firma Henniges Automotive, s. r. o. zrušila v Ostravě výrobu.

Zemědělství a lesnictví

V tomto odvětví, které je výrazně ovlivněno sezónním efektem, dochází k poklesu počtu zaměstnanců (o 612, což značí pokles o 12,9 %) osob. K jeho snížení došlo ve všech okresech MSK, nejvíce v opavském (o 245 osob) a novojičínském (o 192 osob). V okrese Opava se projevil jednak jednorázový sezónní pokles u firmy Opavská lesní, a. s. a také pozvolné a trvalé omezování živočišné výroby např. u společností 1. Hradecká zemědělská, a. s. Hradec nad Moravicí a ZP Otice, a. s. Redukce živočišné i rostlinné výroby měla vliv na snižování stavů také u některých firem v okrese Nový Jičín, např. Agroprůmyslový kombinát, a. s. Sednice a SUGAL spol. s r. o. Ve společnosti AGRO JESENICKO, a. s. došlo ke zrušení celého provozu živočišné výroby.

Stavebnictví

Ve stavebních firmách MSK dochází ke snížení pracovních příležitostí, což je způsobeno, jak je již výše uvedeno, dopadem ekonomické krize, v jejímž důsledku došlo k omezení investic do stavebnictví. Tento pokles v sobě přináší, ve svém důsledku, pokles pracovních příležitostí, k nejvyššímu poklesu v MSK došlo v okrese Ostrava a téměř u všech zaměstnavatelů tohoto odvětví, nejvíce pak společnosti Eiffage Construction Česká republika, s. r. o. (dříve TCHAS, spol. s r. o), Bytostav Poruba a. s. a THERM, spol. s r. o. a další dva podnikatelské subjekty zcela ukončily svou činnost.

K dalšímu výraznému poklesu zaměstnanosti došlo ještě v okrese Frýdek-Místek, na němž se nejvíce podílely firmy:

- Lesostavby Frýdek-Místek a. s.
- Skanska CZ, a. s., závod Morava.

Ze všech okresů MSK došlo pouze v karvinském k výraznějšímu přijímání zaměstnanců. Nejvíce se na něm podílela především AWT Rekultivace a VOKD, a. s.

Velkoobchod a maloobchod, opravy a údržba motorových vozidel

I v tomto odvětví dochází v MSK k poklesu zaměstnanosti. Nejvýznamněji se to projevilo v okrese Ostrava. O podstatnou část poklesu se postaral administrativní přesun zaměstnanců v rámci německého obchodního řetězce Penny Market s. r. o. Zaměstnanci byli dosud vykazováni za celý Moravskoslezský kraj a v tomto roce byli převedeni do místa výkonu práce.

Doprava a skladování

Uplatnění v oborech doprava a skladování dochází ke zmenšování počtu pracovních příležitostí, i když jsou naopak na trhu práce poptávány profese jako řidič nákladních automobilů, opravář motorových vozidel. Poptávka po zaměstnancích tohoto oboru je snižována s výjimkou frýdecko-místeckého okresu, kde došlo k nárůstu zaměstnanců v oblasti výroby motorových vozidel a následně i logistických služeb pro subjekty tohoto odvětví.

K největším poklesům pracovních příležitostí došlo u společnosti:

- Dopravní podnik Ostrava a. s.,
- ČD Cargo a. s., provozní jednotka Ostrava, a. s.,
- Advanced World Transport, a. s. (dříve OKD Doprava, a. s.),
- ČD-Depo kolejových vozidel Olomouc, p. j. Bohumín.

Ubytování, stravování a pohostinství

V odvětví dochází k redukci pracovních příležitostí, na které se v ostravském okrese podílel především odprodej části společnosti Hoteltrans s. r. o., ukončení tří provozoven firmy Eurest, spol. s.r.o. zabývající se stravovacími službami. Na snížení pracovních příležitostí se podílela také firma karvinská SEPTIMA, s.r.o.

Administrativní a podpůrné činnosti

V tomto odvětví našla uplatnění řada absolventů skupiny oborů Administrativa a ekonomické činnosti, tyto obory také produkovaly ve školním roce 2009/2010 jedno z největších množství absolventů (971 osob). V tomto sektoru došlo k navyšování počtu přijímaných osob v okresech.

- Nový Jičín,
- Bruntál.

V Novém Jičíně dochází k rozmachu agenturního zaměstnávání, např. prostřednictvím agentur práce JOMA-G CZ, s. r. o. či MEKO, spol. s r. o.

Jejich služby využívali především zaměstnavatelé:

- Visteon-Autopal, s. r. o.,
- Visteon-Autopal Services, s. r. o.,
- Continental Automotive Systems Czech Republic, s. r. o.

kteří potvrzují trend zaměstnávání podle naplněnosti zakázkami.

Veřejná správa a obrana, povinné sociální zabezpečení

Odvětví zaznamenalo v MSK celkový pokles pracovních příležitostí a dokonce došlo i ke snížení stávajících stavů zaměstnanců. Nejvíce pracovních příležitostí ubylo v okresech Ostrava a Nový Jičín. O jejich snížení se v ostravském okrese postarala především trojice organizací:

- PČR - Krajské ředitelství policie Severomoravského kraje,
- Krajský soud v Ostravě,
- Hasičský záchranný sbor Moravskoslezského kraje.

Zdravotní a sociální péče

V oblasti zdravotní a sociální péče v MSK došlo k nárůstu poptávky po zdravotnických profesích. Zvýšení zaměstnanosti zaznamenaly všechny okresy, nejvíce pak opavský a ostravský. Důvodem je

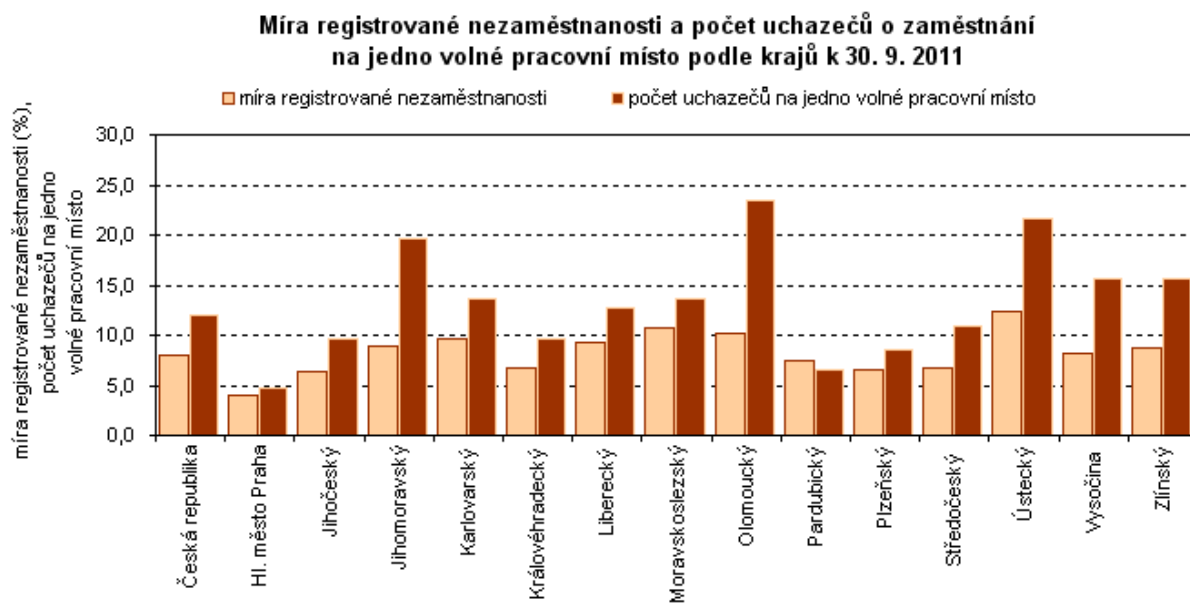
rozšíření stavů několika zdravotnických subjektů. Jednalo se např. o Fakultní nemocnici Ostrava, Vítkovickou nemocnici, a. s. a lázeňské zařízení Sanatoria Klimkovice.

3.5 Nezaměstnanost v kraji

Krajská míra nezaměstnanosti se oproti září 2011 snížila o 0,1 procentního bodu, na hodnotu 10,7%. Míru nezaměstnanosti pod desetiprocentní hranici vykazují v měsíci září 2011 již tradičně okresy Frýdek-Místek (7,6%), Nový Jičín (8,4%) a Opava (9,5%). Nejvyšší míru nezaměstnanosti má okres Bruntál (14,2%).

Míra registrované nezaměstnanosti v České republice k 30. 9. 2011 dosáhla 8,02 %, Moravskoslezský kraj tak zůstává regionem s druhou nejvyšší nezaměstnaností v zemi, a to za krajem Ústeckým.

Graf 5 Míra registrované nezaměstnanosti a počet uchazečů o zaměstnání na jedno volné pracovní místo

Zdroj: Český statistický úřad

Na konci září 2011 evidovala krajská pobočka Úřadu práce ČR v Ostravě 71 514 uchazečů o zaměstnání. Jejich počet se proti září snížil o 828 osob.

K největším úbytkům uchazečů došlo v okresech Frýdek-Místek (o 265 osob) a Nový Jičín (o 213 osob). Jediným okresem, kde se nezaměstnanost v průběhu měsíce října 2011 zvýšila, je okres Bruntál (o 72 osob).

Do evidencí kontaktních pracovišť se v září 2011 nově přihlásilo 9 243 osob. Nejvíce osob se zaevidovalo v okrese Ostrava 2 527 osob a okres Karviná 2 130 osob.

Trend měsíců srpna i září 2011 navázal na trend klesající nezaměstnanosti, který byl typický pro celé první pololetí roku 2011. Ačkoliv se trh práce vyvíjí opět v příznivém směru, tempo klesající nezaměstnanosti je limitováno omezeným počtem volných pracovních míst. Otázkou pro příští měsíce zůstává potenciál vlivu „druhé vlny“ hospodářské krize, která by mohla nepříznivě ovlivnit situaci v zaměstnanosti napříč celou Českou republikou.

3.6 Volná pracovní místa

Počet volných pracovních míst registrovaných kontaktními pracovišti úřadu práce v MSK k 31. 10. 2011 meziměsíčně klesl o 138 na celkových 5 214 míst. Na poklesu se podílely všechny okresy MSK, nejvíce okresy Frýdek-Místek (o 176) a Karviná (o 132). Počet uchazečů na jedno volné místo činí 13,7 osob.

Celková zaměstnanost v Moravskoslezském kraji je stále ještě negativně ovlivňována dozvuky celosvětové krize na naši ekonomiku. MSK je postižen velmi výrazně, protože se na jeho území nachází řada velkých firem, které podnikají v odvětvích s největším útlumem a s prioritním zaměřením na export. Některé z firem již zaznamenaly částečné zlepšení situace, růst produkce i exportu, zejména do Německa, ale většina personalistů přistupuje ke stávající situaci velmi opatrně.

Z údajů úřadu práce plyne, že nejvíce nově evidovaných osob dosud vykonávalo pomocné a nekvalifikované práce. V souladu s předcházejícími údaji se opět potvrzuje zájem o technické profese, ale také profese z oblasti služeb.

V dokumentu Průzkum a analýza potřeb zaměstnavatelů ve vybraných regionech a zpracování výstupů a návrh opatření (prosinec 2011) jsou uvedeny profese, které jsou žádané v Moravskoslezském kraji. Jedná se o následující pozice:

- montéři sádrokartonových desek,
- nástrojáři,
- kovodělníci,
- zámečníci,
- strojírenští technici,
- pomocní a nekvalifikovaní montážní pracovníci,
- manipulační dělníci,
- montážní dělníci,
- svářeči,
- seřizovači.

3.7 Nezaměstnanost čerstvých absolventů v krajském pohledu

K osobám ohroženým nezaměstnaností patří v Moravskoslezském kraji kromě dalších skupin občanů také mladí lidé, kteří po ukončení vzdělávacího procesu místo nástupu do praxe často nastupují do evidence úřadu práce.

Z celkového počtu uchazečů o zaměstnání v MSK bylo na konci září 2011 celkem 4 807 absolventů škol a mladistvých.

V důsledku působení ekonomické krize došlo, také k výraznému omezení schopnosti trhu práce pojmout nové vlny absolventů, a to i přesto, že počty absolventů hledajících uplatnění na trhu práce bezprostředně po ukončení střední školy se snižují.

Důvodem snižujícího se počtu absolventů je jednak demografický vývoj, kvůli němuž jsou v posledních letech celkové počty absolventů nižší než v minulosti a pak rozšiřující se přístup k terciárnímu vzdělávání, který vede ke zvyšování podílu absolventů pokračujících ve vzdělávání.

Samotní zaměstnavatelé přistupují k přijímání absolventů na volné pracovní pozice. Někteří berou absolventy jako zaměstnance, které si mohou sami připravit jako pracovníky „na míru“, ale ve většině případů jsou preferováni uchazeči o zaměstnání s praxí, a to i přes možnost podpory umístění absolventů škol na společensky účelná pracovní místa s finančním příspěvkem. Bohužel mezi neustále se opakující důvody, které jsou uváděny zaměstnavateli, proč nepřijímají na volné pracovní pozice absolventy, patří:

- nepřipravenost pro vstup na trh práce, malá obeznamenost s pracovně-právními vztahy
- absence informací ze světa práce, neznalost zdrojů těchto informací
- nízká motivace k hledání práce, leckdy nízké sebevědomí
- nejasná představa o pracovním zařazení (pracovním místě)
- mnohdy absence pocitu zodpovědnosti a samostatného aktivního přístupu

V následující Tabulce 6 jsou shrnuty počty nezaměstnaných absolventů škol, počty absolventů z předchozích školních roků z nich odvozené míry nezaměstnanosti absolventů v Moravskoslezském kraji podle kategorie vzdělání (střední vzdělání s výučním listem, gymnaziální vzdělání, střední odborné vzdělání s maturitní zkouškou a odborným výcvikem a nástavbové vzdělání, střední odborné vzdělání s maturitní zkouškou a vyšší odborné vzdělání). Pro porovnání jsou rovněž uvedeny míry nezaměstnanosti absolventů za ČR. V posledním řádku jsou uvedeny dubnové hodnoty pro rok 2011.

Tabulka 6 Počet absolventů a počet nezaměstnaných absolventů v krajském pohledu (k 30. 4. 2011)

MSK	Střední vzdělání s výučním listem - E, H				Gymnaziální vzdělání - K				Střední odborné vzdělání s maturitní zkouškou a odborným výcvikem, nástavbové vzdělávání - L0, L5				Střední odborné vzdělání s maturitní zkouškou - M				Celkem		
	rok	Abs	NZ	kraj	ČR	Abs	NZ	kraj	ČR	Abs	NZ	kraj	ČR	Abs	NZ	kraj	ČR	Abs	NZ
	2006	5 140	1 400	27,2%	15,7%	2 912	187	6,4%	4,4%	1 802	435	24,1%	14,0%	5 417	944	17,4%	11,0%	15 271	2 966
	2007	5 006	868	17,3%	10,5%	2 873	105	3,7%	3,2%	1 948	342	17,6%	11,1%	5 847	685	11,7%	7,8%	15 674	2 000
	2008	4 653	470	10,1%	6,9%	3 008	93	3,1%	2,5%	1 987	228	11,5%	7,8%	5 894	502	8,5%	5,7%	15 542	1 293
	2009	4 520	665	14,7%	13,4%	3 007	83	2,8%	2,4%	1 835	235	12,8%	11,8%	5 990	550	9,2%	7,8%	15 352	1 533
	2010	3 853	862	22,4%	19,4%	3 069	103	3,4%	3,0%	1 790	376	21,0%	19,3%	5 864	718	12,2%	7,8%	14 576	2 059
	2011	3 597	789	21,9%	18,7%	3 125	113	3,6%	3,2%	1 852	370	20,0%	18,2%	5 611	825	14,7%	10,6%	14 185	2 097

Zdroj: NÚOV

Pozn. Abs. – počet absolventů (za školní roky 2005/06 až 2009/2010; NZ – počet nezaměstnaných absolventů (dubnové hodnoty); Kraj – míra nezaměstnanosti absolventů v kraji; ČR- míra nezaměstnanosti absolventů v republikovém měřítku

Porovnáme-li míry nezaměstnanosti absolventů Moravskoslezského kraje podle kategorií dosaženého vzdělání, **nižší míry nezaměstnanosti v kraji vykazují absolventi středního odborného vzdělávání s maturitní zkouškou** (kategorie M, bez praktického výcviku) a **gymnazisté**. Je to zčásti dáno i tím, že ve studiu pokračuje větší část těchto absolventů – což platí především pro gymnazisty. **Nižší byla rovněž míra nezaměstnanosti absolventů vyšších odborných škol.**

Míra nezaměstnanosti absolventů středního vzdělání s výučním listem (kategorie E+H) a středního vzdělání s maturitní zkouškou (kategorie L, s praktickým výcvikem) se v posledním roce snížila (a to jak v Moravskoslezském kraji, tak i celkově v ČR), negativní důsledky ekonomické krize na uplatnitelnost těchto absolventů pomalu odeznívají.

Tabulka 7 uvádí hodnoty nezaměstnanosti k dubnu 2011 v členění nejen podle kategorie vzdělání, ale také podle skupin oborů vzdělávání. Pokud u některých skupin oborů vzdělání chybí hodnoty některých ukazatelů, daná skupina oborů se v této kategorii vzdělání v kraji buď nevyučuje, nebo z ní vychází velmi nízký počet absolventů.

Tabulka 7 Počet absolventů, nezaměstnaných absolventů a míra nezaměstnanosti absolventů skupin oborů vzdělávání středních škol v Moravskoslezském kraji k 30. 4. 2011

Moravskoslezský kraj	střední vzdělání s výučním listem - E,H				střední vzdělání s maturitní zkouškou a odborným výcvikem - L/0, nástavbové vzdělání - L/5				střední vzdělání s maturitní zkouškou - M			
	počet absolventů (2010)	počet nezaměstnaných absolventů	míra nezaměstnanosti v %	ČR %	počet absolventů (2010)	počet nezaměstnaných absolventů	míra nezaměstnanosti v %	ČR %	počet absolventů (2010)	počet nezaměstnaných absolventů	míra nezaměstnanosti v %	ČR %
16 Ekologie a ochr. ŽP									74	11	14,9%	16,9%
21 Hornictví, hutn. a slév.	14	1	7,1%	3,8%	35	1	2,9%	5,7%	26	2	7,7%	13,6%
23 Strojírenství a str. výr.	1022	150	14,7%	13,9%	258	32	12,4%	10,7%	346	54	15,6%	10,2%
26 Elektr., telekom. a VT	244	30	12,3%	13,0%	349	61	17,5%	14,6%	571	60	10,5%	10,5%
28 Tech. chemie a ch. sil.				18,9%	5	0	0,0%	21,7%	56	2	3,6%	9,1%
29 Potravinářství a p. ch.	187	58	31,0%	21,9%				30,8%				15,7%
31 Text. výr. a oděvnictví	19	4	21,1%	23,0%	32	6	18,8%	19,8%	44	8	18,2%	18,2%
32 Kožed. a obuv. - plast.				33,3%								27,3%
33 Zprac. dřeva a hud.a	184	36	19,6%	22,9%	50	12	24,0%	29,3%	33	6	18,2%	19,4%
34 Polygrafie a další	25	3	12,0%	12,3%				15,8%	15	2	13,3%	18,2%
36 Stavebnictví, g. a k.	289	79	27,3%	24,7%	24	5	20,8%	15,8%	309	40	12,9%	12,7%
37 Doprava a spoje	8	1	12,5%	14,6%	24	6	25,0%	13,1%	105	28	26,7%	13,8%
39 Spec. a interd. ob.					83	10	12,0%	13,8%	27	4	14,8%	8,0%
41 Zemědělství a lesn.	203	45	22,2%	18,2%	15	3	20,0%	22,6%	174	30	17,2%	15,6%
43 Veterinářství a v.p.												10,8%
53 Zdravotnictví	35	9	25,7%	23,3%					331	49	14,8%	8,2%
63 Ekonomika a adm.								18,9%	977	142	14,5%	11,6%
64 Podnikání v ob.					355	97	27,3%	21,7%	402	65	16,2%	12,8%
65 Gastron., hotel. a tur.	819	228	27,8%	22,3%	240	44	18,3%	19,3%	526	100	19,0%	13,4%
66 Obchod	259	69	26,6%	19,2%	242	61	25,2%	21,2%				10,9%
68 Právní a veřejn. činn.									230	47	20,4%	13,7%
69 Osobní a prov. sl.	289	76	26,3%	17,5%	116	28	24,1%	22,0%				8,1%
72 Public., knihov. a inf.									33	8	24,2%	13,1%
75 Pedag., učitel. a soc. p.									272	51	18,8%	11,4%
78 Obecně odborná př.									923	93	10,1%	7,5%
82 Umění a užité umění				12,4%	24	4	16,7%	18,2%	137	23	16,8%	13,4%
Celkem	3597	789	22%	18,7%	1852	370	20,0%	18,2%	5611	825	14,7%	11,4%
Gymnaziální vzdělání									3125	113	3,6%	3,2%

Zdroj: Nezaměstnanost absolventů škol se středním a vyšším odborným vzděláním - 2011, NÚV s využitím dat ČSÚ MMSV a Ústavu pro informace ve vzdělávání

Poznámka: *abs* – počet absolventů v roce 2010; *nezam* – počet nezaměstnaných absolventů a mladistvých; *MNA* – míra nezaměstnanosti absolventů v jednotlivých skupinách oborů; *ČR* – míra nezaměstnanosti absolventů v ČR

Největší skupinou absolventů z hlediska vzdělanosti, která nenašla uplatnění na trhu práce, byla skupina absolventů oborů s výučním listem (789 osob, míra nezaměstnanosti absolventů 21,9%), následována byla absolventy oborů s maturitní zkouškou s odborným výcvikem a nástavbovým studiem (370 osob, míra nezaměstnanosti absolventů 20,0%).

V případě oborů s výučním listem mají nejvyšší míru nezaměstnanosti absolventů skupiny:

- **Potravinářství a potravinářská chemie** (31%)
- **Gastronomie, hotelnictví a turismus** (27,8%)
- **Stavebnictví** (27,3%).

U oborů s maturitou s odborným výcvikem a nástavbového studia je to skupina oborů:

- **Podnikání v oborech** (27,3%)
- **Obchod** (25,2%)
- **Doprava a spoje** (25,0%)
- **Zpracování dřeva a výroba hudebních nástrojů** (24,0%)

V případě oborů s maturitou pak:

- **Doprava a spoje** (26,7%)
- **Publicistika a knihovnictví** (24,2 %)
- **Právo, právní a veřejnosprávní činnost** (20,4%).

Z výše uvedeného je patrné, že na úrovni značného množství oborů nenaplnuje střední odborné vzdělávání v Moravskoslezském kraji potřeby místního trhu práce, resp. že místní trh práce není schopen absolventy vybraných oborů vhodně absorbovat. Jako zcela nedostatečný se jeví počet absolventů technických oborů středních škol a v učebních oborech je velmi citelný nedostatek profesí souvisejících se stavebnictvím a elektrotechnikou.

Zcela nedostatkové jsou v současné době řemeslné profese:

- zedník,
- stavební dělník,
- elektrikář.

Co se týká praktické využitelnosti absolventů technických oborů s výučním listem i maturitních oborů odborného vzdělávání technických oborů, je de facto okamžitá. V nedostatkových zaměřeních čeká podnik 3-4 roky, než studium student ukončí a podniky poskytují takovému studentovi stipendium. Naopak v některých oborech a to především v tak zvaných službových např. Gastronomie, hotelnictví a turismus, nemají absolventi téměř šanci najít zaměstnání.

4 IDENTIFIKACE DISPARIT A NÁVRHY JEJICH ELIMINACE

Z informací uvedených v předchozích kapitolách a z dalších informačních zdrojů, v neposlední řadě i ze strany názorů zástupců veřejné i soukromé sféry v Moravskoslezském kraji vyplývá, že prakticky shodně s ostatními kraji celé České republiky, mají i na trhu práce v Moravskoslezském kraji obecně lepší uplatnitelnost obory technické (řemeslné), nežli obory službové. Relativně horší uplatnitelnost na trhu práce mají také absolventi oborů v oblasti veřejné správy, managementu, a také lyceí, i když v některých okresech kraje jsou profese vycházející z těchto oborů poptávány. Význam technických oborů pro Moravskoslezský kraj jako takový potvrzuje i struktura jeho hospodářství, ve kterém dominuje zpracovatelský průmysl.

Z informací zástupců regionu vyplývá, že v regionu je stále citelný nedostatek absolventů technických oborů zakončených maturitní zkouškou, ale i s výučním listem. Ten je způsobován ve své podstatě dvěma základními faktory:

- nepříznivým demografickým vývojem, který ani v horizontu příštích 15 let nedosáhne více než cca 78,5 % úrovně výchozího stavu roku 2006,
- celkovým nezájmem žáků absolvujících základní školu, resp. jejich rodičů o studium technických oborů a řemeslných oborů.

Přehled poptávky po technicky kvalifikovaných pracovnících nad jejich nabídkou přetrvává ostatně ve všech krajích České republiky – tento stav je v podstatě neměnný i v období kolísavého vývoje hospodářství, resp. v období stávající přetrvávající hospodářské krize. Výzkumy nezávislých společností, např. studie „Top 10 nejhledanějších pozic“ společnosti Manpower⁵ věnovaná deseti nejhledanějším pracovním pozicím na světě potvrzuje, že poptávka po pracovnících v technických či řemeslných oborech je konstantní dokonce na úrovni celosvětového měřítka. V Moravskoslezském kraji se projevuje dlouhodobý nedostatek především na úrovni následujících profesí:

- seřizovači a obsluha obráběcích strojů,
- svářeči,
- řidiči nákladních automobilů a tahačů,
- obchodní zástupci,
- zedníci.

S ohledem na možnost získání ucelenějšího vhledu do stávající situace v Moravskoslezském kraji a možnosti definovat cesty k jejímu potenciálnímu zlepšení byly identifikovány následující disparity ovlivňující situaci středního odborného vzdělávání v kraji a místního trhu práce (je potřeba upozornit na skutečnost, že stávající nestabilní situace v hospodářství a nejasné vyhlídky do budoucna mohou uváděné jevy značným způsobem ovlivňovat).

⁵ <http://www.manpower.cz/studie.php>

Název disparity	Popis disparity	Význam disparity ⁶	Doporučení pro její eliminaci
<p>Nezájem absolventů ZŠ o studium technicky orientovaných oborů na SŠ a současná neschopnost trhu práce uspokojit poptávku firem po technicky kvalifikovaných pracovnících především s maturitní zkouškou a výučním listem.</p>	<p>Stejně jako v celé České republice, tak i na úrovni Moravskoslezského kraje je dlouhodobě zaznamenávána neschopnost trhu práce uspokojovat potřeby místních zaměstnavatelů na úrovni technicky kvalifikovaných pracovníků. V Moravskoslezském kraji se jedná především o technické obory zakončené maturitní zkouškou a výučním listem.</p> <p>Tento problém má přitom dvě polohy – jednou je nezájem žáků o studium technicky orientovaných oborů, kterou se snaží Moravskoslezský kraj již od školního roku 2009/2010 řešit prostřednictvím rozvojového programu na podporu tzv. málopočetných oborů středního vzdělání s výučním listem požadovaných trhem práce, (spektrum podporovaných oborů probíhá každoroční revizí / doplněním), druhou pak faktická neprovázanost reálných kompetencí uchazečů o zaměstnání (vč. absolventů technických oborů středních škol) s požadavky zaměstnavatelů.</p>	<p>národní</p>	<p>Je žádoucí, aby Moravskoslezský kraj nadále rozvíjel program na podporu tzv. málopočetných oborů středního vzdělávání s výučním listem a parametry tohoto programu nadále kontinuálně provazoval s potřebami místních zaměstnavatelů.</p> <p>Je nezbytný průběžný přenos informací na úrovni kraj (zřizovatel většiny škol) – úřad práce (informace o trhu práce) – zaměstnavatelé (coby stěžejní subjekty ovlivňující zaměstnanost v kraji). Svou aktivní roli může v tomto směru sehrávat samozřejmě i Svaz průmyslu a dopravy ČR, případně i místně významní aktéři sdružující zaměstnavatele v kraji.</p> <p>Z dlouhodobého hlediska se též jako efektivní jeví strategie podpory informovanosti dětí (a jejich rodičů) o charakteru práce v technických oborech od jejich nejujtějšího věku.</p> <p>Ve vztahu k lepší provázanosti spektra kompetencí žáků středních škol s potřebami zaměstnavatelů je potřeba nadále rozvíjet systém odborných praxí přímo u zaměstnavatele v průběhu jejich studia a zároveň vytvářet pro zaměstnavatele takové informační a celkově podpůrné zázemí tak, aby byli ochotni do systému odborných praxí žáků středních škol aktivně vstupovat.</p>

⁶ Význam disparity je posuzován na úrovni jejího charakteru dvojm způsobem. Disparita „národního“ představuje nesrovnalost / nesoulad, který je charakteristický pro situaci na úrovni středního odborného školství, resp. jeho (ne)souladu s trhem práce na úrovni celé České republiky. Disparita „regionální“ identifikuje nesrovnalost / nesoulad, který je dán místními specifiky daného kraje / regionu.

<p>Nárůst nezaměstnanosti v souvislosti s ukončenou těžební činností.</p>	<p>V budoucnu hrozí regionu nárůst nezaměstnanosti v souvislosti s perspektivou těžby uhlí v regionu. Ostravskokarvinské doly v tuto chvíli garantují 20 let činnosti. Nebude-li moci společnost otevřít nová ložiska, nastane dle odhadů v regionu do dvou let od uzavření dolů nezaměstnanost ve výši 20 %.</p>	<p>regionální</p>	<p>Je potřeba kontinuálně monitorovat vývoj na úrovni další perspektivy těžebního průmyslu a preventivně definovat cesty k řešení možného strmého nárůstu nezaměstnanosti (příprava efektivních rekvalifikací, podpora nových investorských záměrů zaměřujících se na rozvoj mimotěžebních aktivit apod.).</p>
<p>Vysoké počty absolventů ZŠ vstupujících do studia netechnických oborů na středních školách a současná neschopnost trhu práce absorbovat absolventy těchto oborů.</p>	<p>Přes přijímaná opatření Moravskoslezského kraje (viz zmiňovaný program podpory „tzv. málopočetných oborů středního vzdělání s výučním listem“) na podporu studia ve vybraných technických / řemeslných oborech, vstupuje v kraji stále velmi významné procento absolventů ZŠ na střední školy do studia oborů „službového“ charakteru, na jejichž úrovni zároveň statistiky nezaměstnanosti ukazují, že absolventi těchto oborů získávají uplatnění mnohem obtížněji než absolventi technických oborů. Tento nepříznivý stav lze vhodně ilustrovat např. na skupině oborů Gastronomie, hotelnictví a turismus – tyto patří v Moravskoslezském kraji na špici co do počtu nově přijímaných žáků ke studiu, tak co do počtu ze škol vycházejících absolventů => přitom k 30. 4. 2011 bylo v průměru za všechny typy a stupně středoškolského studia nezaměstnaných téměř 1/4 všech absolventů.</p>	<p>národní / regionální</p>	<p>Jako jedna z mála cest jak usilovat o eliminaci této disparity je důsledná osvěta dětí, jejich rodičů o reálných potřebách a možnostech uplatnění se na trhu práce, stejně tak jako o charakteru reálného obsahu práce v rámci „službových“ či technických / řemeslných oborech ideálně již od předškolního věku – jen tak budou moci děti získat k potenciálu svého budoucího rozvoje dostatečně kritický odstup. Osvěta by samozřejmě měla být dále efektivně rozvíjena i na půdě základních škol, kde by jejími cílovými příjemci neměli být „pouze“ děti – žáci, ale i výchovní poradci a obecně všichni pedagogičtí pracovníci, kteří by měli být schopni budoucím absolventům ZŠ poskytovat relevantní informace o potenciálu, který jim studium konkrétních oborů na střední škole může do budoucna přinést.</p>
<p>Odchod starších kvalifikovaných pracovníků, především technických oborů (techniků), z trhu práce a neschopnost nalézt adekvátní nástupce na jejich pozice.</p>	<p>Odchod starších kvalifikovaných techniků se jeví do budoucna pro firmy jako problém. Zejména ta skutečnost, že středoškolský školský systém není schopen vyprodukovat dostatečné množství kvalifikovaných a kvalitních pracovníků, kteří by byli schopni tyto odcházející odborníky nahradit. Problém zaměstnavatelé vidí také v tom, že u některých středoškolských oborů došlo v posledních letech k omezení, byly to právě obory technické.</p>	<p>regionální</p>	<p>Firmy se snaží tento problém řešit podporou technických oborů i provozováním vlastních škol, resp. přímým sponzoringem škol a skupin oborů, které jsou pro daný subjekt potřebné (takto funguje spolupráce se školami např. v případě společnosti OKD a.s.). Vítkovice a.s. a Třinecké železárny a.s. provozují své vlastní střední školy, kde si připravují technicky vzdělané odborníky. Obdobné aktivity je potřeba nadále podporovat.</p>

<p>Stoupající míra nezaměstnanosti absolventů (i celková) ve vybraných technických oborech (především zakončených závěrečnou zkouškou), jejichž studium je zároveň podporováno Moravskoslezským krajem v rámci programu podpory „tzv. málopočetných oborů středního vzdělání s výučním listem.</p>	<p>Vlivem přetrvávající ekonomické krize a nepříznivého vývoje na úrovni některých oborů na úrovni Moravskoslezského kraje začala v kraji stoupat nezaměstnanost v oborech jako je např. stavebnictví či strojírenství, které až donedávna vykazovaly nedostatek pracovníků především na úrovni dělnických profesí.</p>	<p>regionální</p>	<p>Tato disparita má spíše partikulární platnost, jelikož vychází se stávajících nepříznivých ekonomických podmínek způsobených ekonomickou krizí. Poptávka po kvalifikované technicky vzdělané pracovní síle bude na trhu práce i v budoucnu. Je však potřeba důsledně dbát na provázanost specifikovaných oborů, resp. v jejich rámci předávaných obecných kompetencí, znalostí a dovedností s reálnými požadavky zaměstnavatelů. Cesta k eliminaci tak opět vede skrze průběžný přenos informací na úrovni kraje (zřizovatel většiny škol) – úřad práce (informace o trhu práce a jeho vývoji) – zaměstnavatelé (stěžejní subjekty ovlivňující zaměstnanost v kraji).</p>
---	---	-------------------	--

4.1 Srovnání nezaměstnanosti absolventů s nabídkou volných pracovních míst na trhu práce v kraji

S cílem nahlédnout situaci v Moravskoslezském kraji ještě ve větších detailech byla realizována též analýza volných pracovních míst dle metodiky CZ-ISCO a nezaměstnanosti absolventů škol dle skupin všech oborů KKOV, které jsou na středních školách v kraji vyučovány (obě dvě skupiny údajů byly zjišťovány s platností k 30. 9. 2011).

Byly vypracovány podrobné tabulkové přehledy, které tvoří elektronickou přílohu této analýzy. Tyto tabulkové přehledy stojí na přímé souvztažnosti nezaměstnanosti absolventů v konkrétních skupinách oborů KKOV⁷ (např. skupiny oborů 23 - Strojírnoství a strojírenská výroba), resp. zaměstnání, které mohou v teoretické rovině absolventi těchto skupin oborů po ukončení svého vzdělávání na střední škole (v maturitním či učebním oboru – tzn. kategorií vzdělání označených písmeny M a L, resp. E a H) vykonávat a nabídce všech volných pracovních míst na úrovni těchto zaměstnání dle jejich klasifikace metodou CZ-ISCO, které svým charakterem příslušné skupině oborů odpovídají. Porovnáním těchto dvou skupin údajů lze definovat hypotetický stav, který by na trhu práce nastal v momentě plné zaměstnanosti absolventů všech skupin oborů vyučovaných na středních školách v kraji – výsledkem porovnání je přehled o situaci v jednotlivých skupinách oborů z pohledu schopností absolventů škol naplňovat příslušné potřeby místního trhu práce. Je nutné podotknout, že zjištěné údaje na této úrovni mají pouze orientační vypovídací hodnotu a postupy, které vedly k jejich zjištění nelze brát jako exaktní metodu, jelikož zjišťování informací bylo předmětem přímého vyhledávání a vyhodnocování dat – situaci na úrovni trhu práce však ve vztahu k (ne)potřebnosti některých oborů vzdělávání situují velmi dobře⁸.

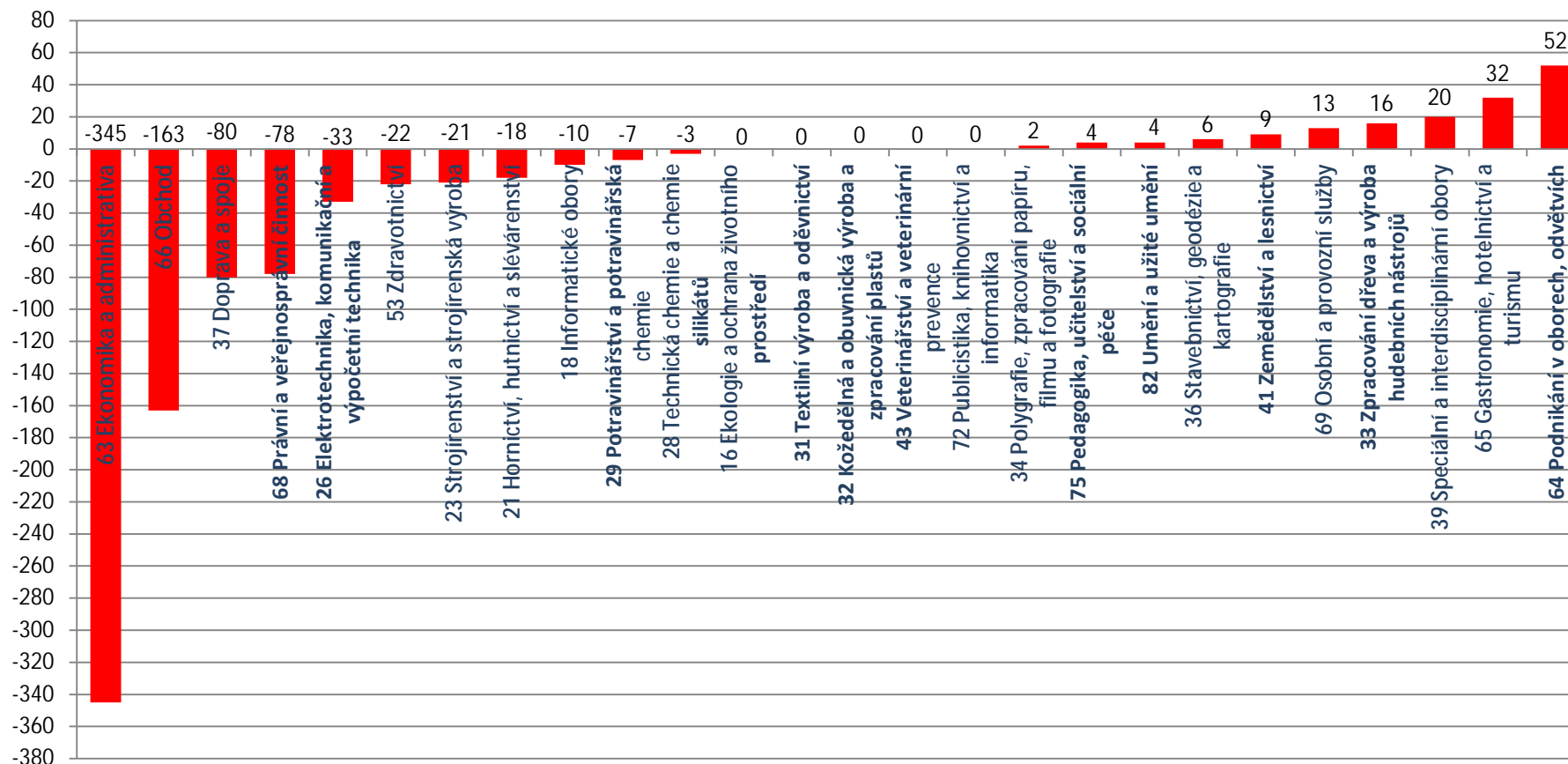
Na následujících dvou stránkách jsou uvedeny Graf 6 a Graf 7, které ilustrují výše uvedené skutečnosti na úrovni maturitních a učebních skupin oborů. K ucelenému nahlédnutí situace doporučujeme využít již výše avizované elektronické přílohy této analýzy.

---

⁷ V tabulkových přehledech není sledována nezaměstnanost absolventů gymnaziálních a lyceálních oborů (skupiny oborů KKOV 78 a 79), jelikož u absolventů těchto typů středních škol je předpokladem další studium na VŠ (či VOŠ), navíc hodnoty nezaměstnanosti absolventů jsou v případě těchto skupin oborů velmi nízké.

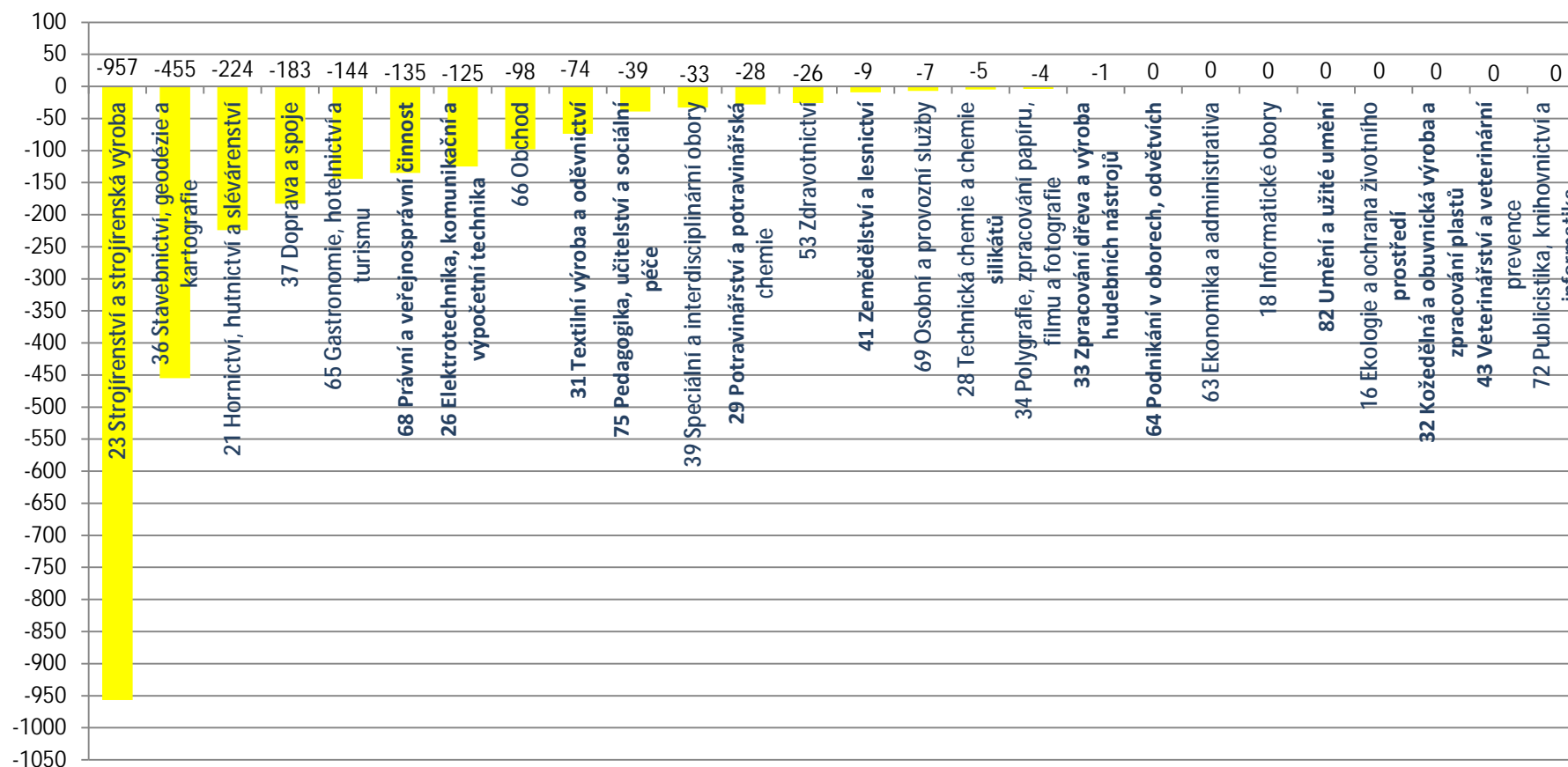
⁸ Největší zkseslení je vnímáno na úrovni skupiny oborů 66 (Obchod) a 63 (Ekonomika a administrativa), k nimž byla jako potenciálně vhodná zaměstnání přiřazena též zaměstnání typu „Obchodní zástupce“, „Odborný pracovník v oblasti pojišťovnictví“ (pojišťovací agent) apod. Po těchto zaměstnáních je na trhu práce silná poptávka v podstatě ve všech krajích České republiky – avšak neznamena to, že ideálními uchazeči o tyto posty jsou právě absolventi uvedených skupin oborů.

Graf 6 - Výsledek porovnání počtu volných pracovních míst s počtem nezaměstnaných absolventů v Moravskoslezském kraji dle předdefinovaných skupin maturitních oborů (stav k 30. 9. 2011)

Poznámka: **kladné hodnoty** = počet absolventů, kteří v podstatě nemají šanci najít na trhu práce v kraji v jimi absolvovaném oboru zaměstnání; **záporné hodnoty** = počet volných pracovních míst v příslušných skupinách oborů, v nichž existuje potenciální šance pro absolventy nalézt vhodné zaměstnání, **nulová hodnota** = v převážné většině případů je nulová hodnota identifikována u skupin oborů, které v kraji vykazují jen minimální počty nabízených pracovních míst, resp. minimální počty absolventů a nezaměstnaných absolventů (jen ve vzácných případech je nulová hodnota známkou „vyrovnané situace na trhu práce“). K možnosti uceleného nahlédnutí všech souvztažností doporučujeme využít již výše avizované elektronické přílohy této analýzy.

Graf 7 - Výsledek porovnání počtu volných pracovních míst s počtem nezaměstnaných absolventů v Moravskoslezském kraji dle předdefinovaných skupin učebních oborů (stav k 30. 9. 2011)

Poznámka: **kladné hodnoty** = počet absolventů, kteří v podstatě nemají šanci najít na trhu práce v kraji v jimi absolvovaném oboru zaměstnání; **záporné hodnoty** = počet volných pracovních míst v příslušných skupinách oborů, v nichž existuje potenciální šance pro absolventy nalézt vhodné zaměstnání, **nulová hodnota** = v převážné většině případů je nulová hodnota identifikována u skupin oborů, které v kraji vykazují jen minimální počty nabízených pracovních míst, resp. minimální počty absolventů a nezaměstnaných absolventů (jen ve vzácných případech je nulová hodnota známkou „vyrovnané situace na trhu práce“). K možnosti uceleného nahlédnutí všech souvztažností doporučujeme využít již výše avizované elektronické přílohy této analýzy.

5 ZDROJE

- Dlouhodobý záměr rozvoje vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Moravskoslezského kraje
- Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v MSK za školní rok 2009/2010
- ANALÝZA stavu a vývoje trhu práce v Moravskoslezském kraji v roce 2010 a předpokládaný vývoj v roce 2011 (březen 2011)
- Průzkum a analýza potřeb zaměstnavatelů ve vybraných regionech a zpracování výstupů a návrh opatření, Připravil Odbor vzdělávání a projektů HK ČR (říjen 2011)
- Zpráva o situaci na regionálním trhu práce
- Zpráva o situaci na trhu práce v Moravskoslezském kraji v roce 2010
- Poznatky z konzultačního dne Ostrava – listopad 2011
- Webové stránky Národního ústavu pro vzdělávání <http://www.nuov.cz/>
- Informační systém o uplatnění absolventů škol na trhu práce <http://www.infoabsolvent.cz/>

6 SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Střední školy v Moravskoslezském kraji.....	7
Tabulka 2 Celkový počet žáků ve středních školách dle stupně vzdělání.....	11
Tabulka 3 Podíly nově přijatých žáků v Moravskoslezském kraji (denní studium).....	12
Tabulka 4 Počty nově přijatých žáků v Moravskoslezském kraji ve školním roce 2010/2011 (stav k 30. 4. 2011)....	13
Tabulka 5 Počty a podíly absolventů v Moravskoslezském kraji v roce 2010	15
Tabulka 6 Počet absolventů a počet nezaměstnaných absolventů v krajském pohledu (k 30. 4. 2011)	29
Tabulka 7 Počet absolventů, nezaměstnaných absolventů a míra nezaměstnanosti absolventů skupin oborů vzdělávání středních škol v Moravskoslezském kraji k 30. 4. 2011	30

7 SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 Vývoj počtu 15-letých v Moravskoslezském kraji v letech 2006 -2025	9
Graf 2 - Vývoj počtu uchazečů o zaměstnání a volných pracovních míst v ČR	18
Graf 3 Zastoupení profesních tříd v Moravskoslezském kraji.....	21
Graf 4 Zaměstnanost ve vybraných odvětvích	22
Graf 5 Míra registrované nezaměstnanosti a počet uchazečů o zaměstnání na jedno volné pracovní místo.....	26
Graf 6 - Výsledek porovnání počtu volných pracovních míst s počtem nezaměstnaných absolventů v Moravskoslezském kraji dle předdefinovaných skupin maturitních oborů (stav k 30. 9. 2011)	37
Graf 7 - Výsledek porovnání počtu volných pracovních míst s počtem nezaměstnaných absolventů v Moravskoslezském kraji dle předdefinovaných skupin učebních oborů (stav k 30. 9. 2011)	38